ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 8.5.2026
COM(2026) 261 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σύμφωνα με το άρθρο 27 της οδηγίας 2014/36/ΕΕ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την εποχιακή εργασία

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εποχιακή οικονομία της ΕΕ αποτελεί σημαντικό μοχλό ανάπτυξης μεγάλου όγκου σε διάφορους τομείς στρατηγικής σημασίας για τη συνολική οικονομία και ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Οι κύριοι τομείς εποχιακής απασχόλησης στην ΕΕ είναι η γεωργία και η παραγωγή οπωροκηπευτικών, ο τουρισμός, ο τομέας των ξενοδοχείων, των εστιατορίων και της τροφοδοσίας (HORECA) και, σε μικρότερο βαθμό, η μεταποίηση τροφίμων και οι κατασκευές. Το 2024 ο γεωργικός τομέας της ΕΕ παρήγαγε ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ύψους 228,6 δισ. EUR (περίπου 1,2 % του ΑΕΠ της ΕΕ) και γεωργική παραγωγή ύψους 531,9 δισ. EUR, ενώ οι εξαγωγές αγροδιατροφικών προϊόντων ανήλθαν σε 235,4 δισ. EUR[1]. Οι τουριστικοί κλάδοι, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης, εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύουν περίπου το 5 % της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας της ΕΕ[2]. Πολλοί από αυτούς τους τομείς βασίζονται διαρθρωτικά στην εποχιακή εργασία, όπου η ζήτηση εργασίας κορυφώνεται σε συγκεκριμένες περιόδους του έτους.

Μολονότι οι τομείς εποχιακής απασχόλησης και το εύρος της εποχιακής εργασίας διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, όλα τα κράτη μέλη έχουν διαρθρωτική ανάγκη για εποχιακούς εργαζομένους. Σύμφωνα με πρόχειρες εκτιμήσεις, σε ετήσια βάση υπάρχει ανάγκη για 2,5[3] έως 4[4] εκατομμύρια εποχιακούς εργαζομένους σε ολόκληρη την ΕΕ. Οι υπήκοοι των ίδιων των χωρών αντιπροσωπεύουν τη μεγαλύτερη ομάδα εποχιακών εργαζομένων, αλλά ο αριθμός τους παρουσιάζει σταθερή μείωση.

Οι δημογραφικές αλλαγές, η πληθυσμιακή συρρίκνωση της υπαίθρου και οι συνεχείς ελλείψεις εργατικού δυναμικού απαιτούν ολοένα και περισσότερο τη συμβολή των μετακινούμενων εποχιακών εργαζομένων της ΕΕ (οι οποίοι μετακινούνται από μία χώρα της ΕΕ σε άλλη για εποχιακές θέσεις εργασίας) και των εργαζομένων από τρίτες χώρες με στόχο τη διατήρηση της παραγωγής και των υπηρεσιών σε τομείς εποχιακής απασχόλησης. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2021, περισσότεροι από 420 000 υπήκοοι τρίτων χωρών αναλαμβάνουν θέσεις εποχιακής απασχόλησης μόνο στον τομέα της γεωργίας στην ΕΕ κάθε έτος[5]. Το 2023 το 9 % του εργατικού δυναμικού στον τουριστικό κλάδο αποτελούνταν από υπηκόους τρίτων χωρών[6].

---

1 Eurostat, Performance of the agricultural sector – Statistics Explained – Eurostat.

2 Eurostat, Tourism statistics – expenditure – Statistics Explained – Eurostat (4,5 % το 2019)· Money-maker or scourge? Tourism across the EU flourishes | European Newsroom (5,1 %).

3 Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ), *Collecting data on the situation of social protection of seasonal workers in the agriculture and food sectors in EU Member States after COVID-19* (Συλλογή δεδομένων σχετικά με την κατάσταση της κοινωνικής προστασίας των εποχιακών εργαζομένων στους κλάδους της γεωργίας και των τροφίμων στα κράτη μέλη μετά την πανδημία COVID-19), 2023.

4 Ευρωπαϊκή συνομοσπονδία συνδικάτων στους τομείς των τροφίμων, της γεωργίας και του τουρισμού (EFFAT), *Working conditions in EU Agriculture, The Figures of Precarity, Exploitation, and Inequality* (Συνθήκες εργασίας στον γεωργικό τομέα της ΕΕ: Τα μεγέθη της επισφάλειας, της εκμετάλλευσης και της ανισότητας), 2024.

5 ΕΟΚΕ, υποσημείωση 3, σ. 18.

6 Στις υπηρεσίες παροχής καταλύματος, οι οποίες απασχολούσαν 2,1 εκατομμύρια εργαζομένους το 2021, οι υπήκοοι τρίτων χωρών αντιπροσώπευαν το 11 % του εργατικού δυναμικού το 2023, Tourism industries – employment – Statistics Explained – Eurostat. Το 2022 αποτελούσαν περίπου το 12,6 % του εργατικού δυναμικού στον τομέα HORECA στην ΕΕ, Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας (ELA), *Accommodation and food service activities:*

Η εποχιακή εργασία παρουσιάζει συγκεκριμένες προκλήσεις που συνδέονται με την αυξημένη ευαλωτότητα και με κινδύνους ως προς την επιβολή των κανόνων. Αυτό οφείλεται στον συνδυασμό προσωρινών και σωματικά απαιτητικών καθηκόντων, πολύωρης εργασίας κατά τις περιόδους αιχμής, συγκριτικά χαμηλών αποδοχών, περιορισμένης εργασιακής ασφάλειας και απομακρυσμένων χώρων εργασίας. Η περιορισμένη διαπραγματευτική ισχύς των εργαζομένων, η δυσκολία διενέργειας επιθεωρήσεων σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές και ο σκληρός ανταγωνισμός που μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του κόστους εργασίας ενισχύουν περαιτέρω την ευαλωτότητα των εποχιακών εργαζομένων και τους κινδύνους εκμετάλλευσης. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που απασχολούνται σε τομείς εποχιακής απασχόλησης διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο απ' ό,τι οι υπήκοοι της ΕΕ, καθώς αντιμετωπίζουν προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε αξιοπρεπή στέγαση, υγειονομική περίθαλψη, καθώς και σε ορισμένα τμήματα της κοινωνικής ασφάλισης. Οι διατομεακές διακρίσεις μπορούν να αυξήσουν αυτούς τους κινδύνους. Οι βραχυχρόνιες συμβάσεις εργασίας, η εξάρτηση από έναν μόνο εργοδότη, η περιορισμένη πρόσβαση σε πληροφορίες και υποστήριξη, καθώς και ο φόβος δυσμενών συνεπειών εάν καταγγείλουν κακοποιητικές συμπεριφορές[7], θίγουν την ικανότητά τους να διεκδικούν τα δικαιώματά τους και να ζητούν έννομη προστασία. Οι εποχιακοί εργαζόμενοι διατρέχουν επίσης μεγαλύτερο κίνδυνο να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων για εργασιακή εκμετάλλευση, η οποία έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια[8], ιδίως σε τομείς υψηλού κινδύνου, όπως η γεωργία, η μεταποίηση τροφίμων, η φιλοξενία, οι μεταφορές και η εφοδιαστική, καθώς και οι κατασκευές.

Πριν από την έκδοση της οδηγίας για τους εποχιακούς εργαζομένους[9] (στο εξής: οδηγία), οι εθνικοί κανόνες και τα πρότυπα προστασίας ήταν κατακερματισμένα, καθώς οι ορισμοί, τα κριτήρια εισδοχής, η διάρκεια διαμονής, οι διαδικασίες και τα δικαιώματα διέφεραν σημαντικά από χώρα σε χώρα. Σε αρκετά κράτη μέλη, οι τομείς εποχιακής απασχόλησης συνδέονταν με την παράνομη απασχόληση, την υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής και τις κακές συνθήκες εργασίας και διαβίωσης.

Η οδηγία, η οποία εκδόθηκε το 2014 και επρόκειτο να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2016, επιδιώκει να συμβιβάσει δύο στόχους: αφενός, πιο προσβάσιμες και διαφανείς

---

issues and challenges related to labour mobility (Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης: ζητήματα και προκλήσεις όσον αφορά την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού), σ. 37. Ωστόσο, δεν είναι γνωστός ο αριθμός των εποχιακών εργαζομένων από τρίτες χώρες στον συγκεκριμένο τομέα.

7 Επιτροπή, «Targeted study on the need and potential policy options to better protect third-country nationals under the Seasonal Workers Directive» (Στοχευμένη μελέτη σχετικά με την ανάγκη και τις πιθανές επιλογές πολιτικής για την καλύτερη προστασία των υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο της οδηγίας για τους εποχιακούς εργαζομένους), Milieu Ltd και Ramboll Consulting, 2024, στο εξής: στοχευμένη μελέτη· Oxfam, *Essential but invisible and exploited*, 2024, σ. 5· *Employment Equality Bulletin, Portraits of Precariousness: Seasonal Workers Picking Strawberries and Other Berries in Huelva (Boletín de Igualdad en el Empleo, Retratos de la Precariedad*: *Temporeras de la fresa y otros frutos rojos en Huelva)*, 2023.

8 Αύξηση της εμπορίας ανθρώπων για εργασιακή εκμετάλλευση κατά 70 % μεταξύ 2019 και 2023, όπως προκύπτει από την έκθεση της Eurostat σχετικά με τα 10ετή (2013-2023) στοιχεία της ΕΕ για την εμπορία ανθρώπων, η οποία δημοσιεύτηκε τον Οκτώβριο του 2025.

9 Οδηγία 2014/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την εποχιακή εργασία (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 375). Η οδηγία δεν εφαρμόζεται στη Δανία και την Ιρλανδία.

οδούς κινητικότητας του εργατικού δυναμικού που θα βοηθήσουν τους εργοδότες να καλύψουν τη ζήτηση εποχιακού εργατικού δυναμικού, παρέχοντας έτσι κίνητρα για τη μείωση της αντικανονικής μετανάστευσης και της παράνομης απασχόλησης, και αφετέρου, προώθηση αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας και διαβίωσης για τους εποχιακούς εργαζομένους, ισχυρών διασφαλίσεων κατά της εκμετάλλευσης, καθώς και μέτρων για τη διασφάλιση της επιβολής των κανόνων, όπως η παρακολούθηση, η αξιολόγηση και οι επιθεωρήσεις.

Σύμφωνα με το άρθρο 27 της οδηγίας, η παρούσα έκθεση επικεντρώνεται στη μεταφορά και την εφαρμογή της οδηγίας στα κράτη μέλη, καλύπτοντας κυρίως την περίοδο μεταξύ 2019 και 2024[10]. Περιγράφει επίσης τα μέτρα που λαμβάνονται για τη στήριξη της ορθής μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και εφαρμογής της οδηγίας, προσδιορίζει τις εναπομένουσες προκλήσεις και παρουσιάζει τα μέτρα που προτίθεται να λάβει η Επιτροπή για την αντιμετώπισή τους.

Η έκθεση βασίζεται σε πληροφορίες που λαμβάνονται μέσω των μέτρων παρακολούθησης και στήριξης που περιγράφονται στα τμήματα II και III, σε στατιστικά στοιχεία που υποβάλλουν τα κράτη μέλη στην Eurostat και σε συνεισφορές από ευρύ φάσμα συμφεροντούχων, συμπεριλαμβανομένων των αρχών των κρατών μελών, συνδικαλιστικών οργανώσεων, ενώσεων εργοδοτών και επιχειρήσεων, μη κυβερνητικών οργανώσεων, εκπροσώπων των μεταναστών, της ακαδημαϊκής κοινότητας και πηγών που είναι διαθέσιμες στο κοινό.

Όπως περιγράφεται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης της 29ης Ιανουαρίου 2026[11], είναι καίριας σημασίας η προσέλκυση εργατικού δυναμικού από τρίτες χώρες, το οποίο χρειάζεται η ευρωπαϊκή οικονομία, συμπεριλαμβανομένων εποχιακών εργαζομένων, με παράλληλη εγγύηση της προστασίας από την εκμετάλλευση και πρόληψη της παράνομης απασχόλησης. Η προώθηση και η διασφάλιση αποτελεσματικής πρόσβασης σε οδούς κινητικότητας του εργατικού δυναμικού με σκοπό την εποχιακή εργασία, ως βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις έναντι της αντικανονικής μετανάστευσης, αποτελεί επίσης μέρος της παγκόσμιας συμμαχίας για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών[12].

Η παρούσα έκθεση, μαζί με την έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τις κυρώσεις κατά των εργοδοτών[13], αποσκοπεί στην προώθηση της καλύτερης επιβολής των κανόνων της ΕΕ με σκοπό την καταπολέμηση της παράνομης απασχόλησης και της εκμετάλλευσης των διακινούμενων εργαζομένων. Θα τροφοδοτήσει επίσης την επικείμενη στρατηγική για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων το 2026 και θα συμβάλει στην ευρύτερη προσέγγιση της

---

[10] Η παράταση της περιόδου υποβολής εκθέσεων οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη σταδιακή και διαφοροποιημένη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο από τις χώρες της ΕΕ, στα κενά σε συγκρίσιμα δεδομένα και στη διαταραχή που προκλήθηκε από την πανδημία COVID-19.

[11] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, *Ευρωπαϊκή στρατηγική για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης*, 29 Ιανουαρίου 2026, COM(2026) 45 final, σ. 21.

[12] Βλ. Κοινή δήλωση σχετικά με την παγκόσμια συμμαχία για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών, 10 Δεκεμβρίου 2025.

[13] Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την εφαρμογή της οδηγίας 2009/52/ΕΚ, της 18ης Ιουνίου 2009, σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών, COM(2026) 260.

ΕΕ στο πλαίσιο του χάρτη πορείας για ποιοτικές θέσεις εργασίας[14], ώστε να εξασφαλιστούν αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας για κάθε εργαζόμενο.

II. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Από το 2016 η Επιτροπή έχει λάβει σειρά νομικών και επιχειρησιακών μέτρων για να διασφαλίσει την ορθή εφαρμογή της οδηγίας. Το 2016 κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει λόγω μη κοινοποίησης μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο κατά 20 κρατών μελών που δεσμεύονται από την οδηγία. Έως το 2019 όλα τα κράτη μέλη είχαν κοινοποιήσει την πλήρη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο, με αποτέλεσμα την περάτωση των εν λόγω διαδικασιών επί παραβάσει. Οι περισσότερες διατάξεις μεταφέρθηκαν ορθά σε κάθε κράτος μέλος, παρότι εξακολουθούσαν να υπάρχουν ορισμένα κενά σε τομείς όπως οι προϋποθέσεις εισδοχής και ανάκλησης, η έκδοση και ανανέωση αδειών, οι υποχρεώσεις ενημέρωσης, η διευκόλυνση της επανεισόδου, η στέγαση, οι κυρώσεις, η αποζημίωση και οι διαδικαστικές εγγυήσεις. Ως εκ τούτου, το 2023 και το 2024 η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει λόγω εσφαλμένης μεταφοράς της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο κατά όλων των κρατών μελών που δεσμεύονται από την οδηγία. Κατά συνέπεια, όλα τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη έχουν λάβει ή λαμβάνουν πρόσθετα μέτρα για την ευθυγράμμιση του εθνικού τους δικαίου με την οδηγία. Μέχρι σήμερα έχουν περατωθεί εννέα διαδικασίες επί παραβάσει, ενώ οι υπόλοιπες παραμένουν υπό αξιολόγηση.

Προκειμένου να στηρίξει την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων που έχουν μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο, η Επιτροπή συμπλήρωσε την επιβολή της νομοθεσίας με αναλυτικά[15] και επιχειρησιακά[16] μέτρα. Μέσω της χρηματοδότησης της ΕΕ έχουν υποστηριχθεί στοχευμένα έργα, για παράδειγμα, στην Ιταλία, την Ελλάδα, την Ισπανία και τη Γαλλία, με σκοπό τη στήριξη της πρακτικής εφαρμογής της οδηγίας για τους εποχιακούς εργαζομένους τρίτων χωρών στον τομέα της γεωργίας[17].

---

[14] Ανακοίνωση της Επιτροπής, *Χάρτης πορείας για ποιοτικές θέσεις εργασίας*, 4 Δεκεμβρίου 2025, COM(2025) 944 final.

[15] Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2020), *Attracting and protecting the rights of seasonal workers in the EU and the United Kingdom – Synthesis Report* (Προσέλκυση και προστασία των δικαιωμάτων των εποχιακών εργαζομένων στην ΕΕ και στο Ηνωμένο Βασίλειο — Συγκεφαλαιωτική έκθεση), 2020, και σχετικές εκθέσεις ανά χώρα· ad hoc ερώτημα 2023.18 σχετικά με την οδηγία για τους εποχιακούς εργαζομένους, το οποίο υποβλήθηκε από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (ΕΔΜ) Λουξεμβούργου στις 5 Μαΐου 2023· στοχευμένη μελέτη, υποσημείωση 7· Επιτροπή, *Study on the working conditions of farm employees in the EU agriculture sector* (Μελέτη σχετικά με τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις στον τομέα της γεωργίας της ΕΕ), Milieu, Law & Policy Consulting, 2025.

[16] Για παράδειγμα, ανακοίνωση της Επιτροπής, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τους εποχιακούς εργαζομένους στην ΕΕ στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19,* 2020/C 235 I/01, ΕΕ C 235I της 17.7.2020, σ. 1· ELA, Ενημερωτικό σημείωμα εκστρατείας σχετικά με τους εποχιακούς εργαζομένους υπηκόους τρίτων χωρών (2021), Information note on seasonal workers.pdf.

[17] Για παράδειγμα, η Επιτροπή διέθεσε 30,2 εκατ. EUR το 2019 στο πρόγραμμα SU.PR.EME. Italia και 30 εκατ. EUR την περίοδο 2023-24 στο πρόγραμμα SU.PR.EME. 2 στην Ιταλία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της αδήλωτης

εργασίας και των δραστηριοτήτων παράνομης πρόσληψης· 3,25 εκατ. EUR, εκ των οποίων το 95 % προήλθε από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (ΤΑΜΕ), στο έργο «Γυναίκες ως οικονομικά ανεξάρτητοι αγροτικοί φορείς» (WAFIRA) (2021-2025) και το έργο WAFIRA II (2025-2028) στην Ισπανία· και 5,23 εκατ.

Η Επιτροπή συζήτησε τις εναπομένουσες προκλήσεις και τα πιθανά επόμενα βήματα για τη βελτίωση της εφαρμογής της οδηγίας με τα κράτη μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους και τους συμφεροντούχους στο πλαίσιο διαφόρων φόρουμ και διαβουλεύσεων[18]. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής συμμετείχαν σε περαιτέρω επαφές που διοργανώθηκαν από τρίτους και αφορούσαν έργα που (συγ)χρηματοδοτούνται από την ΕΕ[19]. Οι επαφές αυτές ανέδειξαν την ανάγκη να καταστούν πιο λειτουργικοί οι δίαυλοι εισδοχής για την έγκαιρη παροχή του απαιτούμενου εποχιακού εργατικού δυναμικού, να αυξηθεί η ενημέρωση των εποχιακών εργαζομένων από τρίτες χώρες σχετικά με τα δικαιώματά τους και τον τρόπο επιβολής τους, και να υποστηριχθεί η χρήση μηχανισμών υποβολής καταγγελιών και έννομης προστασίας. Οι συμφεροντούχοι εφιστούσαν επίσης συχνά την προσοχή στις ανεπαρκείς διαδικασίες παρακολούθησης, επιβολής κανόνων, επιθεώρησης και επιβολής κυρώσεων στους τομείς εποχιακής απασχόλησης, παράλληλα με τα επαναλαμβανόμενα προβλήματα ανεπαρκούς στέγασης και παραβάσεων του εργατικού δικαίου.

III. ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Μολονότι τα κράτη μέλη έχουν μεταφέρει ορθά στο εθνικό τους δίκαιο τις περισσότερες διατάξεις της οδηγίας, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα κενά, όπως φαίνεται στις ενότητες που ακολουθούν.

1. Εξορθολογισμένες και εύκολα προσβάσιμες οδοί κινητικότητας του εργατικού δυναμικού για τους εποχιακούς εργαζομένους

α. Πεδίο εφαρμογής της οδηγίας — Άρθρο 2

Η οδηγία εφαρμόζεται στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν εκτός του εδάφους των κρατών μελών και υποβάλλουν αίτηση εισδοχής ή έχουν ήδη γίνει δεκτοί στο έδαφος κράτους μέλους με σκοπό την εργασία τους ως εποχιακών εργαζομένων. Δεν εφαρμόζεται σε υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι τη στιγμή που υποβάλλουν αίτηση διαμένουν στο έδαφος κράτους μέλους, εξαιρουμένων των υπηκόων τρίτων χωρών που προτίθενται να παρατείνουν ή να ανανεώσουν τη διαμονή τους (άρθρο 2). Η οδηγία ορίζει τον «εποχιακό εργαζόμενο» ως τον υπήκοο τρίτης χώρας που διατηρεί την κύρια κατοικία σε τρίτη χώρα, αλλά διαμένει νόμιμα και

EUR, με 95 % από το TAME, στη Γαλλία. Χρηματοδότησε επίσης το έργο INTEGRALITY, με αντικείμενο την καταπολέμηση της εργασιακής εκμετάλλευσης των μεταναστών στον τομέα της γεωργίας και τις προσπάθειες για τη διασφάλιση της ενσωμάτωσής τους σε τοπικό επίπεδο, στην Ελλάδα.

[18] Για παράδειγμα, σε συνεδριάσεις της πλατφόρμας για τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού τον Οκτώβριο του 2023 και τον Οκτώβριο του 2025, σε συνεδρίαση της ομάδας εμπειρογνωμόνων για τις απόψεις των μεταναστών τον Οκτώβριο του 2025, σε συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Φόρουμ για τη Μετανάστευση τον Νοέμβριο του 2024, καθώς και σε ad hoc συνεδρίαση με κοινωνικούς εταίρους τον Δεκέμβριο του 2025.

[19] Για παράδειγμα, Solidar, Realising Fair and Just Working Conditions for Migrant Workers in Europe (Οκτώβριος 2025)· Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)/Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, Hybrid Workshop on Labour Migration in Agriculture (Δεκέμβριος 2025)· Seasonal and fair employment blueprints (SaFE)/Διεθνές Κέντρο για την Ανάπτυξη Μεταναστευτικής Πολιτικής (ICMPD)/Διευκόλυνση Εταιρικής Σχέσης για τη Μετανάστευση (MPF), Πρακτικό σεμινάριο, Building functional pathways for seasonal work in agriculture and tourism (Ιανουάριος 2026)· Κέντρο Ευρωπαϊκής Πολιτικής (EPC)/Dignity for migrant workers in farm to fork labour markets (DignityFirm), Στρογγυλή τράπεζα, Migrant workers in farm to fork sectors: What way forward for effective EU policies ensuring dignity? (Ιανουάριος 2026).

προσωρινά στο έδαφος κράτους μέλους για την άσκηση δραστηριότητας που εξαρτάται από την εναλλαγή των εποχών, βάσει μίας ή περισσότερων συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου που συνάπτονται απευθείας μεταξύ του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας και του εργοδότη που είναι εγκατεστημένος στο εν λόγω κράτος μέλος [άρθρο 3 στοιχείο β)]. Στο πλαίσιο αυτών των παραμέτρων, τα κράτη μέλη πρέπει να καταρτίζουν καταλόγους με τους τομείς εποχιακής απασχόλησης (άρθρο 2 παράγραφος 2) και να καθορίζουν τη μέγιστη σωρευτική διάρκεια διαμονής για εποχιακή εργασία μεταξύ πέντε και εννέα μηνών ανά δωδεκάμηνο (άρθρο 14). Όλα τα κράτη μέλη έχουν χαρακτηρίσει τη γεωργία ως τομέα εποχιακής απασχόλησης. Πολλά αναφέρουν την παραγωγή οπωροκηπευτικών[20], τη δασοκομία[21], συμπεριλαμβανομένης της συλλογής αυτοφυών φυτών μη ξυλώδους μορφής[22], ή την αλιεία και τη θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια[23]. Τα περισσότερα, αλλά όχι όλα, έχουν επίσης χαρακτηρίσει ως τομείς εποχιακής απασχόλησης την παροχή καταλύματος, τις υπηρεσίες εστίασης και/ή τον τουρισμό και τις συναφείς υπηρεσίες αναψυχής[24]. Ορισμένα περιλαμβάνουν έναν ή περισσότερους πρόσθετους τομείς[25].

Η εισδοχή εποχιακών εργαζομένων από τρίτες χώρες βάσει του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας αυξάνεται σταθερά τα τελευταία χρόνια. Τα στοιχεία της Eurostat[26] δείχνουν ότι οι άδειες για εποχιακή εργασία στην ΕΕ αυξήθηκαν από 115 726 το 2019 σε 273 897[27] το 2024, με ιδιαίτερα έντονη αύξηση μεταξύ 2021 και 2024 (από 154 915[28] σε 273 897, αύξηση που αντιστοιχεί σε ποσοστό άνω του 77 %), κάτι που αντικατοπτρίζει την ανάκαμψη μετά την πανδημία COVID-19, την υψηλότερη ζήτηση εποχιακού εργατικού δυναμικού από τρίτες χώρες και την πληρέστερη υποβολή εκθέσεων από ορισμένα κράτη μέλη[29]. Σε αρκετά κράτη μέλη, οι εξορθολογισμένες διαδικασίες[30] και οι υψηλότερες ποσοστώσεις εισδοχής για εποχιακούς εργαζόμενους από τρίτες

---

20 Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Λιθουανία, Λετονία, Κάτω Χώρες και Ρουμανία.

21 Αυστρία, Βουλγαρία, Τσεχία, Γαλλία, Γερμανία, Εσθονία, Ελλάδα, Φινλανδία, Κροατία, Ουγγαρία, Λιθουανία, Σουηδία, Σλοβενία και Σλοβακία.

22 Φινλανδία και Λιθουανία.

23 Βουλγαρία, Εσθονία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Λετονία, Μάλτα, Πορτογαλία και Σλοβακία.

24 Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχία, Γερμανία, Εσθονία, Ελλάδα, Φινλανδία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Λετονία, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σουηδία, Σλοβενία και Σλοβακία.

25 Η Τσεχία, η Γερμανία, η Εσθονία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Πορτογαλία, η Σουηδία και η Σλοβακία ανέφεραν έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τομείς, για παράδειγμα: θήρα, παραγωγή τροφίμων/καπνού/ποτών, πριονιστήρια, κατασκευές, κινηματογραφικές/τηλεοπτικές παραγωγές, μεταφορά επιβατών με πλωτά μέσα, χονδρικό/λιανικό εμπόριο, βιομηχανικές δραστηριότητες, υπηρεσίες που υποστηρίζουν τις παραστατικές τέχνες ή έργα πολιτικού μηχανικού.

26 Εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά, τα αριθμητικά στοιχεία που αναφέρονται προέρχονται από την Eurostat. Όσον αφορά τα στοιχεία του 2019, λείπουν δεδομένα για το Βέλγιο και τη Γαλλία, βλ.: Authorisations for the purpose of seasonal work by status, length of validity, economic sector and citizenship [migr_ressw1_1].

27 Συν 22 079 «ανανεωμένες» αποφάσεις, κυρίως στην Αυστρία (19 805), τη Γαλλία (1 183) και την Κροατία (863). Η Αυστρία διευκρίνισε προς τις υπηρεσίες της Επιτροπής ότι οι 19 805 ανανεώσεις περιλάμβαναν 15 397 άδειες εποχιακής εργασίας που εκδόθηκαν για πρώτη φορά για διάστημα έως έξι μηνών για συγκεκριμένη περίοδο, αλλά όχι για πρώτη φορά για συγκεκριμένο εργαζόμενο, και 4 408 ανανεώσεις για την παράταση διαμονής για συνολική διαμονή έως εννέα μηνών εντός του δωδεκαμήνου.

28 Λείπουν στοιχεία για το Βέλγιο.

29 Για παράδειγμα, από το Βέλγιο, την Κύπρο και τη Γαλλία.

30 Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία.

χώρες[31] έχουν καταστήσει τις οδούς κινητικότητας πιο ελκυστικές και προσβάσιμες. Η εντατικοποίηση των επιθεωρήσεων εργασίας και ο υψηλότερος βαθμός εντοπισμού παρατυπιών[32] κατά την ίδια περίοδο υποδηλώνουν ότι η αύξηση της νόμιμης απασχόλησης μπορεί να οφείλεται σε ορισμένα κράτη μέλη στη λήψη πιο αποφασιστικών μέτρων κατά της αδήλωτης εργασίας και της παράνομης απασχόλησης.

Το 2024 σε έξι κράτη μέλη αντιστοιχούσε πάνω από το 90 % των χορηγήσεων αδειών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας: Ιταλία (146 099, δηλαδή 53 %), Γαλλία (41 700, δηλαδή 15 %), Ισπανία (20 810, δηλαδή 8 %), Κροατία (16 555, δηλαδή 6 %), Ελλάδα (15 206, δηλαδή 6 %) και Βουλγαρία (9 542, δηλαδή 3 %). Σχεδόν το 70 % των αδειών εκδόθηκαν για άτομα από τις ακόλουθες τρίτες χώρες: Μαρόκο (76 579, δηλαδή 28 %), Μπανγκλαντές (53 567, δηλαδή 20 %), Ινδία (39 137, δηλαδή 14 %), Τυνησία (12 675, δηλαδή 5 %) και Ουκρανία (7 524, δηλαδή 3 %). Εκτός από τους Ουκρανούς εργαζομένους, οι οποίοι συγκεντρώθηκαν σε μεγάλο βαθμό στην Πολωνία, άλλες προαναφερθείσες εθνικότητες απασχολούνταν κυρίως στη νότια Ευρώπη, ιδίως στην Ιταλία, τη Γαλλία και την Ισπανία.

Το 2024 οι περισσότεροι εποχιακοί εργαζόμενοι από τρίτες χώρες που έγιναν δεκτοί βάσει της οδηγίας ήταν άνδρες (τουλάχιστον 216 954), ενώ οι γυναίκες αντιπροσώπευαν σχεδόν το ένα πέμπτο (τουλάχιστον 53 895, ή 20 %)[33]. Παρότι οι άνδρες κυριαρχούσαν στα περισσότερα κράτη μέλη, οι γυναίκες αντιπροσώπευαν πάνω από το 88 % των εποχιακών εργαζομένων βάσει της οδηγίας στην Πολωνία (4 516) και πάνω από το 80 % στην Ισπανία (16 677)[34].

Τα στοιχεία της Eurostat για το 2024 δείχνουν ότι οι άδειες συγκεντρώνονται στη γεωργία, τη δασοκομία και την αλιεία (196 650, ή 72 %) και σε δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης (47 203, ή 17 %). Αρκετά κράτη μέλη βασίζονται σε παράλληλες οδούς εισδοχής οι οποίες δεν διέπονται από την οδηγία, με σκοπό την κάλυψη των αναγκών σε εποχιακό εργατικό δυναμικό. Χρησιμοποιούν επίσης φοιτητές[35], αιτούντες διεθνή προστασία ή δικαιούχους διεθνούς προστασίας[36] από τρίτες χώρες, καθώς και εθνικές άδειες

---

31 Αυστρία, Ισπανία, Ιταλία και Ρουμανία.

32 Βλ. τμήμα ΙΙΙ.2.β. κατωτέρω και, για περισσότερες λεπτομέρειες, την έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τις κυρώσεις κατά των εργοδοτών.

33 Τα συγκεντρωτικά μεγέθη υπολογίστηκαν με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία. Λείπουν στοιχεία ανά φύλο για τη Γερμανία και την Πορτογαλία για το 2024.

34 Οι γυναίκες αντιπροσώπευαν επίσης σημαντικό ποσοστό στη Φινλανδία (2 714, 58 %) όσον αφορά τις άδειες που εκδόθηκαν για πρώτη φορά, στην Κροατία (45 %, 7 530), στην Αυστρία (35 %, 2 023), στη Βουλγαρία (2 730, 29 %) και στην Ελλάδα (3 804, 25 %). Η Ιταλία εξέδωσε 9 142 άδειες για εποχιακή εργασία σε γυναίκες, ωστόσο το ποσοστό αυτό αντιπροσώπευε μόλις το 6 % του συνόλου της χώρας.

35 Η Γερμανία, η οποία εφαρμόζει την οδηγία για τους εποχιακούς εργαζομένους μόνο μέσω διμερών προγραμμάτων με τη Μολδαβία και τη Γεωργία για διάρκεια διαμονής έως 90 ημερών μέσω της δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης. Ferienbeschäftigung für. Studierende – Auswärtiges Amt· Συμβούλιο Εμπειρογνωμόνων για την Ένταξη και τη Μετανάστευση [*Sachverständigenrat für Integration und Migration (SVR)*], επισφαλής εργασία (*prekäre Beschäftigung*), επισφαλής συμμετοχή (*prekäre Teilhabe*), Bericht, 2023.

36 Ιταλία και Ελλάδα. Πηγές: Eurispes, Agromafie, Όγδοη έκθεση σχετικά με τα εγκλήματα στον αγροδιατροφικό τομέα (8° *rapporto sui crimini agroalimentari in Italia*), 2025· Hoque, Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, *Trapped by Italy's Policy Paradox, Asylum Seekers and Other Migrants Can Fall into Exploitative Farm Labor*, Αύγουστος 2024· Guidi/Berti, «Labor exploitation in the Italian agricultural sector: the case of vulnerable migrants in Tuscany», Front Sociol. 4 Οκτ. 2023· Piovesan, Della Puppa, «Da richiedenti asilo a lavoratori

εποχιακής εργασίας για άτομα που βρίσκονται ήδη στο έδαφός τους. Άλλοι υπήκοοι τρίτων χωρών με δικαίωμα εργασίας ή άσκησης αμειβόμενης δραστηριότητας εργάζονται επίσης σε τομείς εποχιακής απασχόλησης. Το ποσοστό των παράνομα απασχολούμενων εργαζομένων από τρίτες χώρες εξακολουθεί να είναι υψηλό σε τομείς εποχιακής απασχόλησης σε πολλά κράτη μέλη[37].

Οι αποκλίσεις στους εθνικούς ορισμούς των τομέων εποχιακής απασχόλησης, οι οποίες οφείλονται στην ευρεία διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών που παρέχει η οδηγία και στις παράλληλες οδούς εισδοχής για εποχιακή εργασία, μπορούν να οδηγήσουν σε άνιση προστασία των εργαζομένων και να δυσχεράνουν την παρακολούθηση, τον σχεδιασμό των επιθεωρήσεων και τη συγκρισιμότητα των δεδομένων σε ολόκληρη την ΕΕ.

b. Άδειες εποχιακής εργασίας, κριτήρια εισδοχής, διαδικασίες και τέλη

Το άρθρο 12 της οδηγίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να χορηγούν άδεια εποχιακής εργασίας, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις εισδοχής και δεν συντρέχουν λόγοι απόρριψης, με την επιφύλαξη, κατά περίπτωση, της διαθεσιμότητας ποσοστώσεων. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη έχουν μεταφέρει ορθά την υποχρέωση αυτή στο εθνικό τους δίκαιο.

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το 2024 οι περισσότερες άδειες εποχιακής εργασίας αφορούσαν διαμονή που υπερέβαινε τις 90 ημέρες. Μόνο το 11 % (30 843) εκδόθηκαν για διάρκεια διαμονής που δεν υπερέβαινε τις 90 ημέρες. Οι εν λόγω άδειες βραχείας διαμονής εκδόθηκαν κυρίως από τη Βουλγαρία και τη Φινλανδία, όπου αντιστοιχούσαν στο 81 % (7 744) και στο 74 % (3 463) των συνόλων τους, αντίστοιχα[38].

Άδειες που δεν υπερβαίνουν τις 90 ημέρες — άρθρο 5 και άρθρο 12 παράγραφος 1

Για εποχιακή εργασία βραχείας διαμονής, που δεν υπερβαίνει τις 90 ημέρες, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν ένα ή περισσότερα από τα τρία μοντέλα άδειας που ορίζονται στο άρθρο 12 παράγραφος 1 της οδηγίας: ειδική θεώρηση βραχείας διαμονής για εποχιακή εργασία[39], συνδυασμό θεώρησης βραχείας διαμονής και άδειας εργασίας[40] ή αυτόνομη άδεια εργασίας για άτομα που δεν χρειάζονται θεώρηση[41]. Οι διαδικασίες για την απόκτηση άδειας περιλαμβάνουν συνήθως δύο στάδια, με τους εργοδότες συχνά να ζητούν πρώτα έγκριση/άδεια εργασίας από τις

---

essenziali» («Από τους αιτούντες άσυλο στους εργαζομένους σε θέσεις κρίσιμης σημασίας»), Anno XIV, αριθ. 1/2024, *Rivista quadrimestrale dell'INAPP (Istituto Nazionale per l'Analisi delle Politiche Pubbliche)* (Τριμηνιαία επισκόπηση του Εθνικού Ινστιτούτου Ανάλυσης Δημόσιας Πολιτικής). Blouchoutzi/Zaples/Manou/Papathanasiou, «Refugees' Settlement in Greece: Employment in Agriculture as a Criterion for an Alternative Dispersal Plan», Growth and Change 2025, τόμος 56, τεύχος 2, σ. 1· Generation 2.0 RED, SolidarityNow, *Revealing the Unseen Migrant Workers*, Κοινή ερευνητική μελέτη, 2025.

37 Βλ. έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την εφαρμογή της οδηγίας 2009/52/ΕΚ, της 18ης Ιουνίου 2009, σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών.

38 Σημαντικός αριθμός αδειών βραχείας διαμονής εκδόθηκε επίσης στην Κροατία (7 597, 46 %), την Πολωνία (1 729, 34 %), την Αυστρία (1 944, 34 %) και την Ιταλία (6 199, μολονότι πρόκειται μόνο για το 4 % του συνόλου της Ιταλίας).

39 Για παράδειγμα, Βουλγαρία, Κύπρος, Ελλάδα, Φινλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Λετονία και Πορτογαλία.

40 Για παράδειγμα, Αυστρία, Βέλγιο, Τσεχία, Ισπανία, Ουγγαρία, Λιθουανία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Ρουμανία και Σλοβακία.

41 Για παράδειγμα, Κύπρος, Γερμανία, Εσθονία, Φινλανδία, Κροατία, Σουηδία και Σλοβενία.

αρμόδιες αρχές εργασίας και στη συνέχεια, εφόσον είναι απαραίτητο, να ζητούν από τον εργαζόμενο να υποβάλλει αίτηση θεώρησης.

Οι απαιτήσεις τεκμηρίωσης για την απόκτηση άδειας έχουν σε μεγάλο βαθμό εξορθολογιστεί και εναρμονιστεί σύμφωνα με τον εξαντλητικό κατάλογο του άρθρου 5 της οδηγίας. Ωστόσο, από την αξιολόγηση της συμμόρφωσης διαπιστώθηκε ότι η εθνική νομοθεσία 16 κρατών μελών αρχικά δεν συμμορφωνόταν με την οδηγία. Έξι κράτη μέλη ζήτησαν πρόσθετα έγγραφα, όπως ασφάλιση υγείας που να καλύπτει ολόκληρη τη διαμονή (αντί να την απαιτούν μόνο για περιόδους κατά τις οποίες ο εποχιακός εργαζόμενος δεν καλύπτεται από την κοινωνική ασφάλιση του κράτους μέλους), απόδειξη επαγγελματικών προσόντων ή οικονομικές εγγυήσεις για την επιστροφή του. Εννέα κράτη μέλη δεν απαίτησαν ορισμένα από τα υποχρεωτικά έγγραφα, όπως σύμβαση εργασίας ή δεσμευτική προσφορά εργασίας, απόδειξη ασφάλισης ασθενείας ή απόδειξη επαρκούς καταλύματος. Τα επακόλουθα μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο αντιμετώπισαν αυτές τις ελλείψεις, αλλά οι απαιτήσεις προσκόμισης αποδεικτικών στοιχείων εξακολουθούν να διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών: για παράδειγμα, ορισμένα απαιτούν δηλώσεις από τους εργοδότες[42], ενώ άλλα απαιτούν τυποποιημένα αποδεικτικά στοιχεία ύπαρξης σύμβασης[43]. Είναι απαραίτητο να διεξάγονται επαρκείς έλεγχοι από τις αρμόδιες εθνικές αρχές πριν από την εισδοχή, με σκοπό τη διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας και διαβίωσης, την προστασία των εργαζομένων και την πρόληψη φαινομένων κακομεταχείρισης και απάτης, όπως αποδεικνύεται από την αυστηροποίηση των ελέγχων πριν από την εισδοχή σε ορισμένα κράτη μέλη, οι οποίοι έχουν οδηγήσει σε υψηλότερα ποσοστά απόρριψης αιτήσεων[44].

Άδειες που υπερβαίνουν τις 90 ημέρες — άρθρο 6 και άρθρο 12 παράγραφος 2

Το 2024 τα κράτη μέλη εξέδωσαν 240 104 άδειες εποχιακής εργασίας για διάρκεια διαμονής που υπερβαίνει τις 90 ημέρες, εκ των οποίων 65 942 για διάρκεια διαμονής από 91 ημέρες έως πέντε μήνες και 174 162 για διάρκεια διαμονής από 91 ημέρες έως εννέα μήνες. Γι' αυτό το είδος άδειας, τα κράτη μέλη επέλεξαν τη δυνατότητα που προβλέπεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 της οδηγίας, η οποία ταιριάζει καλύτερα στις υφιστάμενες εθνικές ρυθμίσεις τους για τη μετανάστευση και τη διαχείριση της αγοράς εργασίας: ορισμένα χρησιμοποιούν θεωρήσεις για διαμονή μακράς διαρκείας[45], ορισμένα ενιαίες άδειες διαμονής και εργασίας[46], για τις οποίες απαιτείται θεώρηση μόνο ως διατύπωση εισόδου, ή και καμία θεώρηση, ενώ τα περισσότερα συνδυάζουν θεωρήσεις για διαμονή μακράς διάρκειας με άδειες διαμονής[47]. Αυτό σημαίνει ότι οι διαδικασίες

---

42 Για παράδειγμα, Αυστρία, Γερμανία, Λετονία, Μάλτα και Κάτω Χώρες.

43 Για παράδειγμα, Βουλγαρία, Κύπρος, Τσεχία, Ισπανία, Φινλανδία, Γαλλία, Κροατία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο και Σλοβενία.

44 Σουηδία (What does the Swedish Migration Agency do to counteract abuse and crime? – Σουηδική Υπηρεσία Μετανάστευσης). Η Γαλλία ανέφερε ποσοστό απόρριψης αιτήσεων περίπου 40 % για εποχιακούς εργαζομένους από το Μαρόκο λόγω απάτης ή ανεπάρκειας όσον αφορά τα προφίλ εργασίας για το 2024 κατά τη διάρκεια του πρακτικού σεμιναρίου που διοργάνωσε ο ΟΟΣΑ, υποσημείωση 19.

45 Για παράδειγμα, Αυστρία, Εσθονία και Λιθουανία (σε όλες απαιτείται προηγούμενη χορήγηση άδειας εργασίας), Τσεχία, Ελλάδα, Λετονία και Πορτογαλία.

46 Για παράδειγμα, Κύπρος, Φινλανδία (δεν απαιτείται πρόσθετη θεώρηση), Σουηδία, Σλοβακία και Σλοβενία.

47 Για παράδειγμα, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πολωνία και Ρουμανία.

εξακολουθούν να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών της ΕΕ. Παράλληλα, οι απαιτήσεις τεκμηρίωσης για τις εν λόγω άδειες διαμονής μακράς διαρκείας εξορθολογίζονται και εναρμονίζονται επίσης σύμφωνα με τον εξαντλητικό κατάλογο του άρθρου 6. Τα κράτη μέλη έχουν ευθυγραμμίσει σε μεγάλο βαθμό τη νομοθεσία τους με το άρθρο 6 της οδηγίας, μετά τη διόρθωση των αρχικών περιπτώσεων εσφαλμένης μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο.

Υποχρέωση κοινοποίησης της απόφασης σχετικά με αίτηση εντός 90 ημερών — άρθρο 18 παράγραφος 1

Προκειμένου να παρέχεται μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου και να μπορούν οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι να προγραμματίζουν τις δραστηριότητές τους εντός του σύντομου και χρονικά ευαίσθητου χρονικού διαστήματος της εποχιακής εργασίας, το άρθρο 18 παράγραφος 1 της οδηγίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να κοινοποιούν γραπτώς στους αιτούντες την απόφαση σχετικά με την αίτησή τους το ταχύτερο δυνατό και το αργότερο εντός 90 ημερών από την ημερομηνία κατάθεσης της πλήρους αίτησης. Η μεταφορά της εν λόγω διάταξης στο εθνικό δίκαιο συμμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό σε ολόκληρη την ΕΕ, παρότι αρχικά σημειώθηκαν ορισμένες περιπτώσεις εσφαλμένης μεταφοράς σε έξι κράτη μέλη, όπως: η έναρξη της προθεσμίας για την έκδοση απόφασης επί της αίτησης μόνο μετά την κοινοποίηση σχετικά με την πληρότητα της αίτησης στον αιτούντα, η απαίτηση για έγκαιρη έκδοση της απόφασης αντί της έγκαιρης κοινοποίησης στον αιτούντα, η δυνατότητα αδικαιολόγητων παρατάσεων, καθώς και η απουσία υποχρέωσης για γραπτή κοινοποίηση της άρνησης.

Στην πράξη, οι χρόνοι διεκπεραίωσης εξακολουθούν να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, αντικατοπτρίζοντας τις διαφορετικές διοικητικές δομές, τον αριθμό των εμπλεκόμενων αρχών, τη χρήση ελέγχων της αγοράς εργασίας ή ποσοστώσεων[48], τις περιφερειοποιημένες διαδικασίες, τα επίπεδα ψηφιοποίησης και τους διαθέσιμους πόρους. Τα εξορθολογισμένα μοντέλα ηλεκτρονικής υποβολής αιτήσεων, ιδίως για διαμονές που δεν υπερβαίνουν τις 90 ημέρες, αποφέρουν συνήθως τα ταχύτερα αποτελέσματα[49], ενώ οι διαδικασίες αδειοδότησης βάσει ποσοστώσεων με τη συμμετοχή πολλαπλών αρχών, η διαχείριση των οποίων γίνεται συχνά, τουλάχιστον εν μέρει, σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο, είναι πιο χρονοβόρες[50]. Οι εργοδότες και οι εκπρόσωποι των κρατών μελών επισημαίνουν ότι σε ορισμένα κράτη μέλη οι πολύπλοκες ή χρονοβόρες διαδικασίες που εξακολουθούν να εφαρμόζονται μπορούν να παρεμποδίσουν τη νόμιμη πρόσληψη εποχιακών εργαζομένων από τρίτες χώρες[51]. Η επικείμενη μελέτη της Επιτροπής και του ΟΟΣΑ με τίτλο «Making Migration Work: Admitting Labour Migrants»

---

48 Για παράδειγμα, Αυστρία, Βέλγιο, Τσεχία, Ισπανία, Ουγγαρία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβενία και Σλοβακία. Επίσης, Φινλανδία όσον αφορά ενιαίες άδειες διάρκειας άνω των έξι μηνών.

49 Για παράδειγμα, Εσθονία, Φινλανδία και Κροατία.

50 Για παράδειγμα, Ελλάδα και Ιταλία.

51 Small and Medium-sized Enterprises (SME) United, Business Europe, Services of General Interest (SGI) Europe, Employers' Input following the social partner hearing on the Seasonal Workers and Employers Sanctions Directives (Κοινή εισήγηση εργοδοτών κατόπιν της ακρόασης των κοινωνικών εταίρων σχετικά με την οδηγία για τους εποχιακούς εργαζομένους και την οδηγία για τις κυρώσεις κατά των εργοδοτών.), 19 Δεκεμβρίου 2025· στοχευμένη μελέτη, υποσημείωση 7.

αναμένεται να παράσχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη σύνθεση και την τρέχουσα διάρκεια των διαδικασιών εισδοχής στα κράτη μέλη.

Λόγοι απόρριψης και ανάκλησης — Άρθρα 8 και 9

Τα κράτη μέλη χρειάστηκε να ευθυγραμμίσουν τους εθνικούς κανόνες για την απόρριψη και την ανάκληση με τους εξαντλητικούς λόγους που ορίζονται στα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας. Αρχικά, 11 κράτη μέλη πρόσθεσαν ή διατήρησαν λόγους που δεν προβλέπονταν στην οδηγία ή δεν μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο ορισμένους υποχρεωτικούς λόγους, συμπεριλαμβανομένων λόγων που συνδέονται με την αδράνεια επιχείρησης ή με προηγούμενες κυρώσεις για αδήλωτη εργασία ή παραβιάσεις της οδηγίας. Οι περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις εσφαλμένης μεταφοράς έχουν έκτοτε διορθωθεί.

Η Eurostat καταγράφει 11 101 ανακλήσεις αδειών εποχιακής εργασίας το 2024. Μόνο 10 κράτη μέλη ανέφεραν ανακλήσεις, ενώ σχεδόν το 90 % των συνολικών ανακλήσεων στην ΕΕ αφορά δύο χώρες: την Ελλάδα (7 917, 71 % του συνόλου των ανακλήσεων, ποσοστό που ισοδυναμεί με το 52 % των αδειών που εκδόθηκαν από την Ελλάδα) και την Κροατία (2 015, ή το 18 % των ανακλήσεων, ποσοστό που ισοδυναμεί με το 12 % των αδειών που εκδόθηκαν από την Κροατία[52]). Η Ελλάδα ανέφερε επίσης την ανάκληση του 84 % των αδειών το 2023. Η Ιταλία (440) και η Λιθουανία (346) ανέφεραν επίσης σημαντικό αριθμό ανακλήσεων το 2024, ενώ ο αριθμός τους διατηρήθηκε σε χαμηλό ή μηδενικό επίπεδο στα περισσότερα άλλα κράτη μέλη, παρά τον υψηλού κινδύνου χαρακτήρα των τομέων εποχιακής απασχόλησης. Η απόκλιση αυτή μπορεί να αντικατοπτρίζει την ελλιπή υποβολή στοιχείων στην Eurostat, τη σύντομη διάρκεια των αδειών, οι οποίες συνήθως λήγουν αντί να ανακαλούνται, καθώς και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την περιορισμένη δραστηριότητα επιθεωρήσεων, με αντίστοιχα χαμηλά ποσοστά εντοπισμού παραβάσεων, επιβολής κυρώσεων και ανάκλησης.

Αναλογικά τέλη — Άρθρο 19

Το άρθρο 19 της οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιβάλλουν τέλη για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων εποχιακής εργασίας, υπό την προϋπόθεση ότι τα τέλη αυτά δεν είναι δυσανάλογα ή υπερβολικά. Τα τέλη φαίνεται γενικά ότι είναι αναλογικά, ωστόσο τρία κράτη μέλη[53] επιβάλλουν συγκριτικά υψηλά τέλη για άδειες που υπερβαίνουν τις 90 ημέρες. Αρκετά κράτη μέλη κατανέμουν μέρος του κόστους στους εργοδότες[54]. Οι αδειοδοτημένοι μεσάζοντες που δραστηριοποιούνται στα κράτη μέλη συχνά απαγορεύεται να χρεώνουν τους εργαζομένους. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν τεκμηριωμένες καταπατήσεις, κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά, στις χώρες καταγωγής, από μη αδειοδοτημένους μεσάζοντες κατά την πρόσληψη και την εισδοχή των εργαζομένων, ενίοτε και κατά τη διάρκεια της απασχόλησης[55], κάτι που

---

52 Η Κροατία ανέφερε ότι πραγματοποιήθηκαν ανακλήσεις στις περιπτώσεις που δεν τηρούνταν πλέον τα άρθρα 5 και 6 της οδηγίας.

53 Φινλανδία, Μάλτα και Κάτω Χώρες.

54 Για παράδειγμα, Ελλάδα και Λιθουανία.

55 Βλ., για παράδειγμα, Hooper et al., *Best Practices for Designing and Managing Labour Migration Corridors to Europe* (Βέλτιστες πρακτικές για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση διαδρόμων μετανάστευσης εργατικού δυναμικού προς την Ευρώπη), 2025· ΕΛΙΑΜΕΠ, Policy paper 164/2024, «Η Ελλάδα σε αναζήτηση

υπογραμμίζει την ανάγκη ενίσχυσης της συνεργασίας με τις εν λόγω χώρες και βελτίωσης της εποπτείας.

c. Παράταση της διαμονής, αλλαγή εργοδότη και διευκόλυνση της κυκλικής μετανάστευσης

Παράταση της διαμονής με τον ίδιο ή διαφορετικό εργοδότη — Άρθρο 15

Το άρθρο 15 της οδηγίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι οι εποχιακοί εργαζόμενοι από τρίτες χώρες μπορούν, εντός της μέγιστης περιόδου των πέντε έως εννέα μηνών που ορίζεται στο άρθρο 14, να παρατείνουν τη διαμονή τους με τον ίδιο εργοδότη τουλάχιστον μία φορά και να αλλάξουν εργοδότη τουλάχιστον μία φορά. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν περισσότερες από μία παρατάσεις. Στόχος της διάταξης είναι να εξασφαλιστεί η προσφορά εργατικού δυναμικού και να καταστούν οι εργαζόμενοι λιγότερο ευάλωτοι, με τον περιορισμό της εξάρτησής τους από έναν μόνο εργοδότη.

Όλα τα κράτη μέλη επιτρέπουν τουλάχιστον μία παράταση της διαμονής με τον ίδιο εργοδότη και, στις περισσότερες περιπτώσεις, πολλαπλές παρατάσεις[56]. Τα αρχικά ζητήματα συμμόρφωσης στην περίπτωση έξι κρατών μελών, όπως ο περιορισμός των παρατάσεων σε διαμονές άνω ή κάτω των 90 ημερών, ο χειρισμός των παρατάσεων ως προαιρετικών ή η προσθήκη όρων που δεν προβλέπονται στο άρθρο 15 παράγραφος 1 της οδηγίας, έχουν σε μεγάλο βαθμό διορθωθεί.

Όλα τα κράτη μέλη επιτρέπουν επίσης τουλάχιστον μία αλλαγή εργοδότη, ενώ τα περισσότερα[57] επιτρέπουν περισσότερες από μία αλλαγές εντός της μέγιστης περιόδου. Παρόμοια αρχικά ζητήματα μη συμμόρφωσης εντοπίστηκαν στο εθνικό δίκαιο οκτώ κρατών μελών με εκείνα που αναφέρθηκαν για παρατάσεις με τον ίδιο εργοδότη, τα οποία έχουν πλέον αντιμετωπιστεί.

Σε πολλά συστήματα, για κάθε αλλαγή εργοδότη απαιτείται χορήγηση νέας άδειας. Μόνο περιορισμένος αριθμός κρατών μελών[58] επιτρέπουν αλλαγές βάσει της ίδιας άδειας, ενίοτε μέσω μιας απλουστευμένης αίτησης για την προσθήκη εργοδότη[59] ή μιας διαδικασίας κοινοποίησης ανάληψης[60]. Η ψηφιοποίηση, η αυστηροποίηση των προθεσμιών λήψης αποφάσεων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, η κατάργηση των ελέγχων των ποσοστώσεων έχουν διευκολύνει τις ανανεώσεις σε αρκετά κράτη μέλη[61].

μεταναστευτικού εργατικού δυναμικού», σ. 19· Solidar, *Realising Fair and Just Working Conditions for Migrant Workers in Europe* (Διασφάλιση δίκαιων και ορθών συνθηκών εργασίας για τους διακινούμενους μετανάστες στην Ευρώπη), 2025, σ. 23. Το πρόβλημα της επιβολής υψηλών προμηθειών από μεσάζοντες στους εποχιακούς εργαζόμενους για την παροχή βοήθειας στις διαδικασίες πρόσληψης αναφέρθηκε επίσης από τη Γαλλία στο πλαίσιο του πρακτικού σεμιναρίου που διοργανώθηκε με τη συνεργασία ΟΟΣΑ/Κάτω Χωρών, υποσημείωση 19.

56 Για παράδειγμα, Βέλγιο, Κύπρος, Τσεχία, Γερμανία, Εσθονία, Ισπανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ουγγαρία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σουηδία και Σλοβακία.

57 Για παράδειγμα, Αυστρία, Βέλγιο, Κύπρος, Τσεχία, Γερμανία, Εσθονία, Ισπανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ουγγαρία, Ιταλία, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σουηδία και Σλοβενία.

58 Για παράδειγμα, Βέλγιο, Φινλανδία και Ιταλία.

59 Φινλανδία.

60 Βέλγιο.

61 Για παράδειγμα, Αυστρία, Ισπανία, Γαλλία και Πορτογαλία.

Σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2 της οδηγίας, τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε εύλογο μέτρο προκειμένου να διασφαλίσουν ότι οι εποχιακοί εργαζόμενοι μπορούν να συνεχίσουν να εργάζονται στον ίδιο ή σε διαφορετικό εργοδότη ενόσω εξετάζεται η αίτηση παράτασης ή ανανέωσης. Τρία κράτη μέλη αρχικά δεν κατάφεραν να εξασφαλίσουν πλήρη συμμόρφωση, αλλά έχουν πλέον αντιμετωπίσει το θέμα.

Ωστόσο, οι ανανεώσεις και οι αλλαγές εργοδότη φαίνεται ότι εξακολουθούν να αποτελούν εξαίρεση στην πράξη. Το 2024 11 κράτη μέλη ανέφεραν 6 682 ανανεώσεις αδειών εποχιακής εργασίας, κυρίως στην Αυστρία (4 408)[62]. Η περιορισμένη χρήση αυτής της δυνατότητας υποδηλώνει ότι, μέχρι σήμερα, το δικαίωμα αλλαγής εργοδότη δεν έχει ακόμη αξιοποιηθεί πλήρως για τη διατήρηση έμπειρων εποχιακών εργαζομένων, κάτι που αναδεικνύει την ανάγκη αντιμετώπισης πρακτικών εμποδίων, όπως η έλλειψη γνώσης σχετικά με τη δυνατότητα αλλαγής εργοδότη και οι υπερβολικά περίπλοκες διαδικασίες ανανέωσης για σύντομες περιόδους.

Στήριξη της κυκλικής μετανάστευσης — Άρθρο 16

Σύμφωνα με το άρθρο 16 της οδηγίας, τα κράτη μέλη διευκολύνουν την επανείσοδο καλόπιστων εποχιακών εργαζομένων που έχουν γίνει δεκτοί τουλάχιστον μία φορά κατά τα προηγούμενα πέντε χρόνια και έχουν συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις διαμονής τους. Από την αξιολόγηση της συμμόρφωσης προέκυψε ότι επτά κράτη μέλη δεν προέβλεπαν καμία διευκόλυνση ή την περιόρισαν σε συγκεκριμένες υποκατηγορίες (ιδίως για διαμονή που υπερβαίνει τις 90 ημέρες ή επαναλαμβανόμενη απασχόληση στον ίδιο εργοδότη). Στο πλαίσιο αυτό, η διευκόλυνση λαμβάνει συνήθως τη μορφή ταχύτερης διεκπεραίωσης[63], κατά προτεραιότητα διεκπεραίωσης[64], διευκολύνσεων τεκμηρίωσης[65] και, σε περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων, αδειών για πολλαπλές περιόδους[66]. Με την επιβράβευση της συμμόρφωσης, οι ρυθμίσεις αυτές μπορούν να αυξήσουν τον αριθμό των ομαλών επιστροφών και να προωθήσουν την προβλέψιμη νόμιμη επανείσοδο. Εν προκειμένω, στη Γαλλία εφαρμόζεται μια ορθή πρακτική η οποία συνδυάζει τη χορήγηση άδειας πολλαπλών περιόδων με την υποχρέωση καταχώρισης της επιστροφής στη χώρα καταγωγής εντός 15 ημερών από τη λήξη της σύμβασης εργασίας, ώστε να αποφεύγεται η υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής[67].

---

62 Ενώ η Αυστρία ανέφερε στην ESTAT 19 805 ανανεώσεις αδειών, διευκρίνισε ότι οι 15 397 από τις εν λόγω άδειες αφορούσαν επαναλαμβανόμενη διαμονή του ίδιου προσώπου κατά τη διάρκεια νέας μέγιστης περιόδου, η οποία δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως παράταση. Η Γαλλία (1 183) και η Κροατία (863) ανέφεραν επίσης ότι εξέδωσαν σημαντικό αριθμό ανανεωμένων αδειών.

63 Αυστρία (για διαδικασίες χορήγησης θεωρήσεων), Βέλγιο, Βουλγαρία, Κύπρος, Ουγγαρία, Ιταλία, Λετονία, Μάλτα, Πορτογαλία, Σουηδία, Σλοβενία και Σλοβακία.

64 Αυστρία (για διαδικασίες χορήγησης θεωρήσεων), Κύπρος, Τσεχία, Γερμανία, Ιταλία, Μάλτα, Πολωνία και Πορτογαλία.

65 Φινλανδία, Κροατία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία και Ρουμανία.

66 Αυστρία, Κύπρος, Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία και Πολωνία για συγκεκριμένες χώρες καταγωγής.

67 Η Γαλλία ανέφερε το στοιχείο αυτό στο πλαίσιο του πρακτικού σεμιναρίου που διοργανώθηκε με τη συνεργασία ΟΟΣΑ/Κάτω Χωρών, υποσημείωση 19.

Ορισμένα κράτη μέλη[68] έχουν επίσης θεσπίσει διμερή προγράμματα εποχιακών εργαζομένων με συγκεκριμένες τρίτες χώρες. Τα προγράμματα αυτά μπορούν να παρέχουν ασφαλέστερες και πιο αξιόπιστες κυκλικές οδούς με τον καθορισμό ποσοστώσεων, την τυποποίηση των προσλήψεων, τη στήριξη της κυκλικής μετανάστευσης και την ενσωμάτωση διασφαλίσεων μέσω πρότυπων συμβάσεων, δεσμεύσεων στέγασης και ρυθμίσεων κοινωνικής ασφάλισης. Οι συμπράξεις προσέλκυσης ταλέντων με την Τυνησία, το Μαρόκο, την Αίγυπτο, το Μπανγκλαντές και το Πακιστάν[69] προβλέπουν επίσης κυκλική κινητικότητα του εποχιακού εργατικού δυναμικού στους τομείς της γεωργίας και του τουρισμού και συμβάλλουν στην επιχειρησιακή εφαρμογή της δίκαιης και βιώσιμης κυκλικής μετανάστευσης σύμφωνα με την οδηγία. Το μνημόνιο συνεννόησης ΕΕ–Ινδίας σχετικά με ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο συνεργασίας για την κινητικότητα[70] επιδιώκει να διευκολύνει την κυκλική κινητικότητα των εποχιακών εργαζομένων από την Ινδία στην ΕΕ σύμφωνα με την οδηγία. Η Επιτροπή στηρίζει την ανάπτυξη και την έμπρακτη εφαρμογή τέτοιων προγραμμάτων κυκλικής κινητικότητας για την εποχιακή εργασία μέσω στοχευμένης χρηματοδότησης[71], μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης Εταιρικής Σχέσης για τη Μετανάστευση. Επί του παρόντος διαμορφώνονται δύο ειδικά τομεακά πλαίσια SaFE (εποχιακή και δίκαιη απασχόληση) για τη γεωργία και τον τουρισμό, τα οποία χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, με σκοπό την παροχή πρακτικής καθοδήγησης στα κράτη μέλη σχετικά με το θέμα αυτό[72].

2. Καλύτερη προστασία των εποχιακών εργαζομένων από τρίτες χώρες

Η οδηγία θεσπίζει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διασφάλιση δίκαιων συνθηκών εργασίας και κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης για τους εποχιακούς εργαζόμενους από τρίτες χώρες. Καθιστώντας υποχρεωτική για τα κράτη μέλη την παροχή προσβάσιμων πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τους μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών, και ενισχύοντας την παρακολούθηση, τις επιθεωρήσεις και τις κυρώσεις, η οδηγία επιδιώκει επίσης να δώσει στους εργαζομένους τη δυνατότητα να ασκούν τα δικαιώματά τους και να διασφαλίσει ότι οι εργοδότες συμμορφώνονται με την οδηγία, αποτρέποντας παράλληλα τις καταχρηστικές πρακτικές.

Για τους εποχιακούς εργαζόμενους από τρίτες χώρες οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, η μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο και η εφαρμογή της έχουν αυξήσει το επίπεδο νομικής

---

68 Για παράδειγμα, η Ισπανία με το Μαρόκο (πρόγραμμα GECCO για την απασχόληση των μεταναστών και την κυκλική μετανάστευση), καθώς και νέα μνημόνια συνεννόησης (2024) με τη Μαυριτανία, την Γκάμπια και τη Σενεγάλη· η Γαλλία με το Μαρόκο και την Τυνησία· η Γερμανία με τη Γεωργία και τη Μολδαβία· η Ελλάδα με την Αίγυπτο και το Μπανγκλαντές, και, επί του παρόντος υπό διαπραγμάτευση, μνημόνια συνεννόησης για την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού, μεταξύ άλλων στον τομέα του τουρισμού και της γεωργίας, με την Αρμενία, τη Γεωργία, τη Μολδαβία, την Ινδία, τις Φιλιππίνες και το Βιετνάμ. Η Πορτογαλία έχει συνάψει γενικές συμφωνίες κινητικότητας του εργατικού δυναμικού με την Ινδία, το Μαρόκο και την κοινότητα των πορτογαλόφωνων χωρών, οι οποίες περιλαμβάνουν και τους εποχιακούς εργαζομένους· και η Ιταλία με το Μαρόκο.

69 Βλ. Talent Partnerships - Migration and Home Affairs - European Commission.

70 Βλ. Towards 2030: A Joint European Union-India Comprehensive Strategic Agenda.

71 Για παράδειγμα, τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα WAFIRA (2021-2025) και WAFIRA II (2025-2028, που επεκτάθηκε στη Γαλλία), τα οποία συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του TAME, ενισχύουν τις δεοντολογικές προσλήψεις, την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων, την επιστροφή και την κυκλικότητα μέσω της στήριξης της επανένταξης των Μαροκινών γυναικών εποχιακών εργαζομένων.

72 Προς παράδοση το 2026, Seasonal and fair employment blueprints – ICMPD.

προστασίας σε σύγκριση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την οδηγία. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις σε όλα τα κράτη μέλη όσον αφορά την εργασιακή εκμετάλλευση, τα δικαιώματα των εργαζομένων και την κατάλληλη στέγαση, καθώς και την πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση, οι οποίες εξακολουθούν να αναφέρονται σε τομείς εποχιακής απασχόλησης.

Το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και η έλλειψη αναλυτικών και συγκρίσιμων δεδομένων[73] δυσχεραίνουν τον ακριβή ποσοτικό προσδιορισμό των ελλείψεων που επηρεάζουν τους εποχιακούς εργαζομένους τους οποίους καλύπτει η οδηγία. Τα δεδομένα επιθεώρησης και τα στατιστικά δεδομένα σπάνια αναλύονται με βάση τα ειδικά νομικά καθεστώτα των θιγόμενων εργαζομένων. Δεδομένου του καταγεγραμμένου υψηλού αριθμού κινδύνων στην εποχιακή εργασία και των ενδείξεων που παρέχονται επανειλημμένα από τα κράτη μέλη και τους συμφεροντούχους, είναι εύλογο να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι εργαζόμενοι που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας θίγονται επίσης από τους εν λόγω κινδύνους, παρόλο που συχνά ενδέχεται να μην είναι αυτοί που θίγονται περισσότερο χάρη στο προστατευτικό πλαίσιο της οδηγίας[74]. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή προσδιόρισε τους ακόλουθους τέσσερις τομείς προτεραιότητας στους οποίους απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες προκειμένου να διασφαλιστούν δίκαιες συνθήκες εργασίας και αξιοπρεπής διαβίωση σύμφωνα με τους στόχους της οδηγίας.

α. Παροχή στους εποχιακούς εργαζόμενους από τρίτες χώρες της δυνατότητας να ασκούν τα δικαιώματά τους

Παροχή πληροφοριών — Άρθρο 11

Το άρθρο 11 παράγραφος 1 της οδηγίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να καθιστούν εύκολα προσβάσιμες στους αιτούντες όλες τις πληροφορίες σχετικά με τα δικαιολογητικά που απαιτούνται και τις προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής, καθώς και τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις διαδικαστικές εγγυήσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 της οδηγίας, όταν χορηγείται άδεια, τα κράτη μέλη παρέχουν στους εργαζομένους γραπτές πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις διαδικασίες υποβολής καταγγελίας. Τα περισσότερα κράτη μέλη εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις αυτές, μολονότι αρκετά δεν έχουν μεταφέρει ρητά το άρθρο 11 παράγραφος 1 στο εθνικό τους δίκαιο, ενώ 16 από αυτά αρχικά δεν το μετέφεραν ορθά στο εθνικό τους δίκαιο. Ως αποτέλεσμα των προσπαθειών επιβολής, η κατάσταση έχει βελτιωθεί σε πολλά κράτη μέλη. Στην πράξη, όλα τα κράτη μέλη παρέχουν διαδικτυακές πληροφορίες για τους αιτούντες, αλλά η πληρότητα και η προσβασιμότητά τους ποικίλλουν. Οι διαδικαστικές πτυχές είναι συνήθως άρτια τεκμηριωμένες, αλλά συχνά απουσιάζουν πληροφορίες σχετικά με τα ακόλουθα βασικά δικαιώματα: το δικαίωμα αλλαγής εργοδότη (άρθρο 15 παράγραφος 3), τη διευκόλυνση της επανεισόδου (άρθρο 16), την

[73] SafeHabitus, «Seasonal and migrant workers in agri-food value chains», Policy briefing, 2025, σ. 1-2· στοχευμένη μελέτη, υποσημείωση 7.

[74] Βλ. López-Sala/Molinero-Gerbeau, «Coming out of the shadows? Housing conditions of irregular migrant workers in Spanish agricultural enclaves», *Revista Calitatea Vieții* 33(2), σ. 1 και εξής.

προστασία από τη διακοπή της εργασίας σε περίπτωση που εκκρεμεί απόφαση παράτασης ή απόφαση σχετικά με αίτηση αλλαγής εργοδότη (άρθρο 18 παράγραφος 2), λεπτομερείς εγγυήσεις στέγασης (άρθρο 20), την επισκόπηση όλων των δικαιωμάτων ίσης μεταχείρισης (άρθρο 23) και το δικαίωμα αποζημίωσης (άρθρο 17 παράγραφος 2). Πολλά κράτη μέλη και συμφεροντούχοι έχουν θέσει ως προτεραιότητα την καλύτερη παροχή πληροφοριών για τους εποχιακούς εργαζομένους[75].

Όσον αφορά τις ορθές πρακτικές, λίγα κράτη μέλη παρέχουν ενιαία, πολύγλωσση, φιλική προς τον χρήστη πύλη που συγκεντρώνει όλες τις πληροφορίες σχετικά με όλα τα δικαιώματα και επεξηγεί τους μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών και έννομης προστασίας[76].

Όσον αφορά την υποχρέωση που προβλέπεται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 της οδηγίας, ορισμένα κράτη μέλη απαιτούν οι αποφάσεις να συνοδεύονται από γραπτή ανακοίνωση σχετικά με τα δικαιώματα και τις διαδικασίες υποβολής καταγγελίας, η οποία θα εκδίδεται ταυτόχρονα με την έκδοση θεώρησης και/ή άδειας διαμονής και θα παραδίδεται απευθείας στους εποχιακούς εργαζόμενους από τρίτες χώρες[77]. Τα μοντέλα που λειτουργούν με γνώμονα τον εργοδότη και βασίζονται στους εργοδότες για την ενημέρωση των εργαζομένων σχετικά με τα δικαιώματά τους, χωρίς να προβλέπουν συστηματική επαλήθευση ή κυρώσεις, ενδέχεται να παρουσιάζουν αδυναμία στο να διασφαλίσουν ότι οι πληροφορίες φτάνουν πράγματι στον εργαζόμενο.

Αποτελεσματικοί μηχανισμοί για την υποβολή καταγγελιών και την πρόσβαση σε ένδικα μέσα — Άρθρο 25

Το άρθρο 25 της οδηγίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι οι εποχιακοί εργαζόμενοι από τρίτες χώρες μπορούν να υποβάλλουν καταγγελίες και να έχουν με αποτελεσματικό τρόπο πρόσβαση σε ένδικα μέσα. Όλα τα κράτη μέλη προβλέπουν επίσημα μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών και προσφυγής, επιτρέπουν την εκπροσώπηση από τρίτους, οι οποίοι έχουν, σύμφωνα με τα κριτήρια που προβλέπει το εθνικό τους δίκαιο, έννομο συμφέρον να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με την παρούσα οδηγία, και παρέχουν εγγυήσεις έναντι αντιποίνων ισοδύναμες με εκείνες που παρέχονται στους υπηκόους τους. Ωστόσο, η προσβασιμότητα και η αποτελεσματικότητα των συστημάτων αυτών στην πράξη διαφέρουν από χώρα σε χώρα.

---

75 Κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων διαβούλευσης που αναφέρονται στις υποσημειώσεις 18 και 19. Βλ. επίσης SME United, Business Europe, SGI Europe, υποσημείωση 51· Συμβούλιο της Ευρώπης, Κοινοβουλευτική Συνέλευση, Ψήφισμα 2536 (2024), Precarious and irregular work situation of migrant seasonal and domestic workers (Επισφαλείς και παράτυπες καταστάσεις εργασίας των διακινούμενων εποχιακών και οικιακών εργαζομένων), σημείο 24.6· Generation 2.0 RED, SolidarityNow, υποσημείωση 36, σ. 37· ΕΛΙΑΜΕΠ, υποσημείωση 55, σ. 25· Φινλανδική κυβέρνηση, «Accommodation of Foreign Workers and its Supervision» (Η στέγαση των αλλοδαπών εργαζομένων και η εποπτεία της), 2022, τμήμα 4.4· στοχευμένη μελέτη, υποσημείωση 7· ELA, υποσημείωση 6, σ. 103· EFFAT, Written Input to Social Partner Hearing on Employers Sanctions and Seasonal Workers Directive, Δεκέμβριος 2025.

76 Για παράδειγμα, Λουξεμβούργο, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία και Σουηδία.

77 Για παράδειγμα, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Λετονία, Μάλτα, Ρουμανία και Σουηδία.

Σε αρκετά κράτη μέλη[78], οι μηχανισμοί υποβολής καταγγελιών και προσφυγής εξακολουθούν να είναι δύσκολο να χρησιμοποιηθούν λόγω γλωσσικών και ψηφιακών φραγμών, λόγω της περιορισμένης προβολής των διαθέσιμων επιλογών προσφυγής και της στήριξης για την πρόσβαση σε αυτές, και/ή λόγω της απουσίας σαφών διαύλων υποβολής καταγγελιών σε περίπτωση ανεπαρκούς στέγασης. Αντιθέτως, άλλα κράτη μέλη[79] έχουν δημιουργήσει φιλικές προς τον χρήστη πύλες ενημέρωσης, πολύγλωσσες γραμμές βοήθειας, απλουστευμένες εντολές εκπροσώπησης, δυνατότητες ανώνυμης υποβολής καταγγελιών, μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών που σχετίζονται ρητά με τη στέγαση και/ή μηχανισμούς εσπευσμένης επίλυσης διαφορών χαμηλού κόστους, με σκοπό τη βελτίωση της πρόσβασης σε μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών και προσφυγής.

Παρά τις ρυθμίσεις αυτές, τα περιστατικά καταπάτησης των δικαιωμάτων των εποχιακών εργαζομένων είναι πιθανό να μην καταγγέλλονται επαρκώς. Η βραχείας διάρκειας διαμονή των εποχιακών εργαζομένων, η περιορισμένη ενημέρωσή τους σχετικά με τα δικαιώματά τους, το αίσθημα εξάρτησης από τους εργοδότες, οι πολιτιστικοί και γλωσσικοί φραγμοί, καθώς και οι αντιλαμβανόμενοι κίνδυνοι που συνδέονται με την επικοινωνία με τους φορείς επιβολής, συχνά ενδέχεται να αποτρέπουν τους εργαζομένους από το να υποβάλλουν καταγγελίες. Η δυσκολία διεξαγωγής δικαστικών διαδικασιών από τη χώρα καταγωγής τους, απόδειξης παραβιάσεων, αποζημίωσης ή αναδρομικής πληρωμής, καθώς και ο χρόνος που απαιτείται για τις σχετικές διαδικασίες και το σχετικό κόστος, αποτελούν περαιτέρω αποτρεπτικούς παράγοντες[80]. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις παρέχουν ουσιαστική ενημέρωση, διαμεσολάβηση και εκπροσώπηση, ωστόσο η απήχησή τους στους εποχιακούς εργαζομένους από τρίτες χώρες είναι άνιση και η συμμετοχή των μελών αυτών των ομάδων σε συνδικαλιστικές οργανώσεις εξακολουθεί να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα[81]. Όταν οι εργαζόμενοι αποφεύγουν να καταγγέλλουν καταχρήσεις, οι επιθεωρήσεις χάνουν μια σημαντική πηγή πληροφοριών. Αυτό υπονομεύει τον έγκαιρο εντοπισμό τους και μετατοπίζει την επιβολή των κανόνων σε προληπτικές επιθεωρήσεις βάσει κινδύνου και εναλλακτικές πηγές δεδομένων. Η βελτίωση της δυνατότητας και της στήριξης των εποχιακών εργαζομένων από τρίτες χώρες να υποβάλλουν καταγγελίες και να ασκούν ένδικα μέσα έχει επίσης αναγνωριστεί ως ουσιαστικής σημασίας από τα κράτη μέλη και τους συμφεροντούχους[82].

b. Ενίσχυση της παρακολούθησης, των επιθεωρήσεων και των κυρώσεων

---

78 Για παράδειγμα, Αυστρία, Βουλγαρία, Τσεχία, Κύπρος, Ελλάδα, Κροατία, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία και Ρουμανία.

79 Για παράδειγμα, Βέλγιο, Γερμανία, Εσθονία, Ισπανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες και Πορτογαλία.

80 ELA, υποσημείωση6, σ. 82 και εξής· SVR, υποσημείωση 35· στοχευμένη μελέτη, υποσημείωση 7· Solidar, υποσημείωση 55, σ. 30 και εξής.

81 ELA, υποσημείωση 6, σ. 82· Solidar, υποσημείωση 55, σ. 43 και εξής. Η φινλανδική συνδικαλιστική οργάνωση PAM προσφέρει ειδικό καθεστώς μέλους για εποχιακούς εργαζόμενους, Seasonal worker – PAM.

82 Συμβούλιο της Ευρώπης, υποσημείωση 75, σημείο 24.6· Generation 2.0 RED, SolidarityNow, υποσημείωση 36, σ. 37· Φινλανδική κυβέρνηση, υποσημείωση 75, τμήμα 4.4· EFFAT, υποσημείωση 75· Solidar, υποσημείωση 55, σ. 30 και εξής, Oxfam, υποσημείωση 7, σ. 44· *Employment Equality Bulletin*, υποσημείωση 7.

Παρακολούθηση, αξιολόγηση και επιθεώρηση — Άρθρο 24

Το άρθρο 24 της οδηγίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίζουν μέτρα με στόχο την πρόληψη και τον εντοπισμό καταχρήσεων και την τιμωρία των παραβάσεων της οδηγίας, μεταξύ άλλων μέσω της παρακολούθησης, της αξιολόγησης και, ενδεχομένως, της επιθεώρησης με ουσιαστική πρόσβαση στους χώρους εργασίας και, με τη συγκατάθεση των εργαζομένων, στα καταλύματα.

Όλα τα κράτη μέλη προβλέπουν επίσημα τέτοιου είδους μέτρα, αλλά, στην πράξη, η αποτελεσματικότητά τους παρουσιάζει σημαντικές διαφορές. Σύμφωνα με διάφορα κράτη μέλη και συμφεροντούχους, οι επιθεωρήσεις εργασίας σε τομείς εποχιακής απασχόλησης συχνά παραμένουν ανεπαρκείς όσον αφορά την κάλυψη και τη συχνότητα, ιδίως κατά τις περιόδους αιχμής[83]. Η αποτελεσματικότητα καθορίζεται με βάση τους διαθέσιμους πόρους, τη στόχευση και την ισορροπία που επιτυγχάνεται μεταξύ των επιθεωρήσεων που διεξάγονται κατόπιν καταγγελίας και των προληπτικών επιθεωρήσεων βάσει κινδύνου, τη συνεργασία μεταξύ των οργανισμών και τη συμμετοχή διερμηνέων, διαπολιτισμικών διαμεσολαβητών και συνδικαλιστικών οργανώσεων. Η πρόσβαση σε αναδρομικές αποδοχές, αποζημίωση και στήριξη για την εξεύρεση εναλλακτικής απασχόλησης μπορεί επίσης να επηρεάσει την προθυμία των εργαζομένων να υποβάλουν καταγγελίες για τους εργοδότες.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ενισχύσει την προσέγγισή τους μέσω αυστηρής γενικής παρακολούθησης[84], συστημάτων βάσει κινδύνου, αιφνιδιαστικών επιθεωρήσεων, διυπηρεσιακών επιχειρήσεων και τακτικών εκστρατειών εποχιακής επιθεώρησης[85], όμως άλλα εξακολουθούν να

---

83 ELA, υποσημείωση6, σ. 102 και εξής. Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Συνδικάτων Δημοσίων Υπηρεσιών (EPSU), η οποία εκπροσωπεί τους επιθεωρητές εργασίας, έχει επισημάνει ότι οι επιθεωρητές εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ διαθέτουν ανεπαρκή χρηματοδότηση, στελέχωση και εκπαίδευση, με αποτέλεσμα να μη διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Σύμφωνα με την EPSU, οι χώρες της ΕΕ δεν εκπλήρωσαν τις κοινές ελάχιστες υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση αριθ. 81 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), Συμβολή στη στρατηγική διαβούλευση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τις κυρώσεις κατά των εργοδοτών και της οδηγίας για τους εποχιακούς εργαζομένους, Δεκέμβριος 2025· EFFAT, υποσημείωση 75· στοχευμένη μελέτη, υποσημείωση 7. Αυτό αναφέρθηκε επίσης από μεγάλο αριθμό συμφεροντούχων στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων διαβούλευσης που αναφέρονται στις υποσημειώσεις 18 και 19.

84 Στην περίπτωση της Λετονίας, η διαδικασία αυτή έχει λάβει τη μορφή ελέγχου των φορολογικών δεδομένων και των στοιχείων κοινωνικής ασφάλισης κάθε εργαζομένου για τον εντοπισμό παρατυπιών, όταν υποβάλλεται στην Υπηρεσία Απασχόλησης αίτηση για την παράταση άδειας εποχιακής εργασίας. Η Κρατική Επιθεώρηση Εργασίας αναλύει, αξιολογεί και αξιοποιεί επίσης πληροφορίες που παρέχονται από την Υπηρεσία Απασχόλησης σχετικά με τις άδειες εργασίας που εκδίδονται για εποχιακούς εργαζομένους με σκοπό τη διεξαγωγή στοχευμένων επιθεωρήσεων.

85 Για παράδειγμα, η Επιθεώρηση Εργασίας στην Ιταλία ανέφερε ότι διεξήχθησαν 8 847 επιθεωρήσεις στον τομέα της γεωργίας το 2024, ενώ στο 68,4 % των περιπτώσεων διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση. Η Επιθεώρηση εντατικοποίησε επίσης τις επιχειρήσεις καταπολέμησης του φαινομένου caporalato (σύστημα αρχιεργολάβων στο πλαίσιο του οποίου ορισμένοι αδίστακτοι μεσάζοντες εκμεταλλεύονται τους ευάλωτους εργαζομένους), οι οποίες περιλάμβαναν 763 επιθεωρήσεις από διυπηρεσιακές ειδικές ομάδες στο πλαίσιο του προγράμματος A.L.T. Caporalato D.U.E. — Δράσεις για τη νομιμότητα και την προστασία του εργατικού δυναμικού: Αξιοπρέπεια, Ισότητα και Ισονομία [*Azioni per la Legalità e la Tutela del lavoro – Dignità, Uguaglianza ed Equità* (A.L.T. Caporalato D.U.E.)], το οποίο οδήγησε στην ταυτοποίηση 73 θυμάτων εκμετάλλευσης από αρχιεργολάβους και εργασιακής εκμετάλλευσης. Η Εθνική Επιθεώρηση Εργασίας εξέδωσε επίσης 962 εντολές αναστολής δραστηριοτήτων στον τομέα της γεωργίας, το 83 % των οποίων ανακλήθηκε μετά την τακτοποίηση και την καταβολή των οφειλόμενων ποσών. Για την ίδια περίοδο, η Ισπανία ανέφερε 1 615 δράσεις, με τον εντοπισμό 255 παραβάσεων στον τομέα της φιλοξενίας, οι οποίες συνοδεύτηκαν από περιφερειακές εκστρατείες στον τομέα

παρεμποδίζονται από περιορισμένους πόρους, κατακερματισμένες αρμοδιότητες, ανεπαρκή στόχευση των επιθεωρήσεων ανάλογα με τον κίνδυνο και άνιση κάλυψη μεταξύ των εποχιακών τομέων. Για τον καλύτερο εντοπισμό και την αντιμετώπιση φαινομένων εκμετάλλευσης των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των νομίμως απασχολούμενων εποχιακών εργαζομένων από τρίτες χώρες, και για την παροχή στήριξης, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) και η Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας (ELA) έχουν καταρτίσει πρακτικές οδηγίες για τις επιθεωρήσεις εργασίας[86]. Οι εν λόγω οδηγίες παρέχουν συγκεκριμένα εργαλεία για την εφαρμογή πρακτικών επιθεώρησης με επίκεντρο τον εργαζόμενο.

Αντιθέτως, η παρακολούθηση και η επιθεώρηση των καταλυμάτων των εποχιακών εργαζομένων και της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που υπέχουν οι εργοδότες δυνάμει του άρθρου 20 παράγραφος 2 της οδηγίας παραμένουν ανεπαρκείς και αποσπασματικές. Οι έλεγχοι της στέγασης συχνά κατανέμονται μεταξύ διαφόρων αρχών[87], ορισμένες φορές χωρίς να υπάρχει επίσημη συνεργασία μεταξύ τους. Οι τακτικές προληπτικές επιθεωρήσεις είναι σπάνιες, ενώ η επιβολή της νομοθεσίας συχνά ενεργοποιείται μόνο μετά από καταγγελίες[88] (τις οποίες είναι απίθανο να υποβάλουν οι εποχιακοί εργαζόμενοι). Τα διφορούμενα πρότυπα επάρκειας υπονομεύουν περαιτέρω την αποτελεσματική επιβολή σε ορισμένα κράτη μέλη. Ορισμένες χώρες εφαρμόζουν ορθές πρακτικές, όπως η ενσωμάτωση των ελέγχων στέγασης στις επιθεωρήσεις των χώρων εργασίας, η διενέργεια συστηματικών επιθεωρήσεων κατά την άφιξη ή η χρήση καινοτόμων εργαλείων για τον εντοπισμό ύποπτων ρυθμίσεων στέγασης, αλλά οι έλεγχοι που σχετίζονται με τη στέγαση φαίνεται γενικά ότι υστερούν σε σχέση με τις επιθεωρήσεις των χώρων εργασίας.

Η ενίσχυση της αποτελεσματικής παρακολούθησης και των επιθεωρήσεων βάσει κινδύνου έχει αναγνωριστεί ως ένας από τους κύριους τρόπους πρόληψης και καταπολέμησης της εκμετάλλευσης και της ακατάλληλης στέγασης σε τομείς εποχιακής απασχόλησης από τα κράτη μέλη και τους συμφεροντούχους[89]. Η ευρωπαϊκή συνομοσπονδία συνδικάτων στους τομείς των τροφίμων, της γεωργίας και του τουρισμού (EFFAT) και η Solidar ζητούν να ενισχυθούν οι σχετικές αρμοδιότητες της ELA[90].

Αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης — Άρθρο 17

της γεωργίας. Η Βουλγαρία κατέγραψε σχεδόν 4 000 επιθεωρήσεις ετησίως στον τομέα της γεωργίας το 2023 και το 2024.

86 FRA, How workplace inspectors can protect third-country workers' rights (Πώς οι επιθεωρητές εργασίας μπορούν να προστατεύσουν τα δικαιώματα των εργαζομένων τρίτων χωρών — Εγχειρίδιο κατάρτισης), 2024· ELA/FRA, Detecting and addressing labour exploitation, A guide for labour inspectors (Εντοπισμός και αντιμετώπιση της εργασιακής εκμετάλλευσης: Οδηγός για τους επιθεωρητές εργασίας), 2025.

87 Για παράδειγμα, στο Βέλγιο, στην Τσεχία, τη Γερμανία, τη Φινλανδία, τη Μάλτα και την Πολωνία.

88 Για παράδειγμα, στην Κύπρο και τη Σλοβενία.

89 Η EPSU παροτρύνει τις χώρες της ΕΕ να εξασφαλίσουν επαρκή χρηματοδότηση, πόρους και κατάρτιση για τη διεξαγωγή αποτελεσματικών επιθεωρήσεων εργασίας, υποσημείωση 83· ELA, υποσημείωση6, σ. 102 και εξής· στοχευμένη μελέτη, υποσημείωση 7· Συμβούλιο της Ευρώπης, υποσημείωση 75, σημείο 24.3· Generation 2.0 RED, SolidarityNow, υποσημείωση 36, σ. 36· EFFAT, υποσημείωση 4· EFFAT, υποσημείωση 75, Oxfam, υποσημείωση 7, σ. 44· *Boletín de Igualdad en el Empleo*, υποσημείωση 7.

90 EFFAT, υποσημείωση 75· Solidar, υποσημείωση 55, σ. 19 και 50.

Τα πλαίσια κυρώσεων που έχουν θεσπιστεί νομικά από τα κράτη μέλη πληρούν κατά κανόνα τις απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 17 παράγραφος 1 της οδηγίας για τη διασφάλιση αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών κυρώσεων κατά των εργοδοτών που δεν τηρούν τις υποχρεώσεις τους, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας άρνησης ή ανάκλησης της άδειας για τον σκοπό εποχιακής εργασίας ή, σε σοβαρές περιπτώσεις, εξαίρεσης των εργοδοτών από τη δυνατότητα απασχόλησης εποχιακών εργαζομένων. Ωστόσο, σύμφωνα με ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη, το αποτρεπτικό αποτέλεσμα των κυρώσεων φαίνεται ότι εξακολουθεί να είναι περιορισμένο σε ορισμένα κράτη μέλη[91]. Όλα τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει διοικητικές ή ποινικές κυρώσεις κατά των εργοδοτών που παραβιάζουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την οδηγία, οι οποίες συχνά κλιμακώνονται για κάθε εργαζόμενο που θίγεται από τις παραβάσεις και συνοδεύονται από επικουρικά μέτρα, όπως το κλείσιμο μη ασφαλών εγκαταστάσεων ή η διαγραφή από τα συστήματα πιστοποίησης. Ωστόσο, το αποτρεπτικό τους αποτέλεσμα μπορεί να ποικίλλει λόγω των διαφορετικών επιπέδων των προστίμων, της άνισης προβολής των εφαρμοστέων κανόνων[92], της πολυπλοκότητας και της διάρκειας των διαδικασιών, λαμβανομένων υπόψη των σύντομων εποχιακών περιόδων, καθώς και της στόχευσης και της συχνότητας των προστίμων. Αρχικά, οκτώ κράτη μέλη δεν είχαν θεσπίσει κυρώσεις για ανεπαρκή στέγαση υπό την ευθύνη του εργοδότη, αλλά έχουν στο μεταξύ μεταφέρει την υποχρέωση αυτή στο εθνικό τους δίκαιο βάσει της οδηγίας. Σε ορισμένα κράτη μέλη[93], τα ειδικά πρόστιμα για παραβάσεις των υποχρεώσεων στέγασης παραμένουν σχετικά χαμηλά και, ως εκ τούτου, υπάρχει κίνδυνος να μην έχουν αποτρεπτικό αποτέλεσμα.

Το άρθρο 17 παράγραφος 2 της οδηγίας προβλέπει το δικαίωμα αποζημίωσης των εποχιακών εργαζομένων τρίτων χωρών σε περιπτώσεις ανάκλησης της άδειας για ορισμένους λόγους που σχετίζονται με τον εργοδότη. Στις περιπτώσεις αυτές, ο εργοδότης πρέπει να αποζημιώσει τον εργαζόμενο για κάθε ανεξόφλητο ποσό που θα εξακολουθούσε να οφείλεται εάν δεν είχε ανακληθεί η άδεια. Τα κράτη μέλη έχουν μεταφέρει το δικαίωμα αυτό με διάφορους τρόπους: ορισμένα προβλέπουν ρητό δικαίωμα[94], ενώ άλλα χρησιμοποιούν γενικές διατάξεις του εργατικού και/ή του αστικού δικαίου[95]. Η πρακτική σημασία του δικαιώματος παραμένει περιορισμένη στα περισσότερα κράτη μέλη, δεδομένης της σύντομης διαμονής των εποχιακών εργαζομένων και της σπανιότητας των περιπτώσεων ανάκλησης αδειών[96].

---

91 Η EFFAT ζητεί την επιβολή αυστηρών κυρώσεων στους εργοδότες που παραβιάζουν την οδηγία, υποσημείωση 75.

92 Ορισμένες χώρες της ΕΕ —για παράδειγμα, η Ελλάδα, η Φινλανδία, η Κροατία, η Ουγγαρία, οι Κάτω Χώρες, η Πορτογαλία και η Σλοβακία— συνδέουν ρητά τις υποχρεώσεις των εργοδοτών βάσει της οδηγίας με συγκεκριμένες ρήτρες κυρώσεων. Αυτές περιλαμβάνουν πρόστιμα για κάθε εργαζόμενο που αποτελεί θύμα εκμετάλλευσης, ανώτατα όρια ενοικίου, καθώς και άμεσες αναφορές σε άρνηση χορήγησης ή ανάκληση άδειας, βελτιώνοντας έτσι τη σαφήνεια και αυξάνοντας την αποτρεπτική δράση.

93 Για παράδειγμα, Λιθουανία, Πολωνία και Ρουμανία.

94 Για παράδειγμα, Αυστρία, Βέλγιο (Βαλονία), Τσεχία, Εσθονία, Ελλάδα, Ιταλία, Λετονία, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία, Ρουμανία και Σουηδία.

95 Για παράδειγμα, Κύπρος, Γερμανία, Ισπανία, Φινλανδία, Γαλλία, Κροατία, Ουγγαρία, Λιθουανία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Σλοβακία και Σλοβενία.

96 Εκτός από την Ελλάδα και την Κροατία.

Σε ολόκληρη την ΕΕ, η περιορισμένη διαθεσιμότητα αναλυτικών και συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με τις επιθεωρήσεις, τις κυρώσεις και τα αποτελέσματα όσον αφορά τους εποχιακούς εργαζομένους από τρίτες χώρες εμποδίζει τη διεξοδική εθνική ανάλυση κινδύνου και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της οδηγίας. Ορισμένα κράτη μέλη και ενδιαφερόμενα μέρη ανέφεραν τη συλλογή αναλυτικών δεδομένων ως ζωτικής σημασίας για την καλύτερη αξιολόγηση της κατάστασης των εποχιακών εργαζομένων από τρίτες χώρες[97].

c. Εξασφάλιση κατάλληλου καταλύματος — Άρθρο 20

Το άρθρο 20 της οδηγίας θεσπίζει ειδικό δικαίωμα σε κατάλληλο κατάλυμα για τους εποχιακούς εργαζομένους, το οποίο ενισχύεται με τη διεξαγωγή ελέγχων από τις αρμόδιες αρχές πριν από την εισδοχή, ώστε να επαληθεύεται ότι το εν λόγω κατάλυμα θα είναι διαθέσιμο στην πράξη [βλ. άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο γ) και άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) και αιτιολογική σκέψη 41]. Πρέπει να διατίθεται κατάλυμα που να εγγυάται ικανοποιητικές συνθήκες διαβίωσης καθ' όλη τη διάρκεια της διαμονής, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και τις γενικές προδιαγραφές υγείας και ασφάλειας. Όλα τα κράτη μέλη έχουν μεταφέρει την απαίτηση αυτή στο εθνικό τους δίκαιο. Πολλά έχουν ορίσει το κατάλληλο κατάλυμα στο εθνικό δίκαιο, αλλά με σημαντικές αποκλίσεις ως προς τον βαθμό ακρίβειας: ορισμένα καθορίζουν δεσμευτικά πρότυπα με λεπτομέρειες όσον αφορά τον χώρο, την αποχέτευση, τις υπηρεσίες κοινής ωφελείας, τον εξοπλισμό και, σε ορισμένες περιπτώσεις, τη δυνατότητα πρόσβασης σε συγκοινωνία και απαιτήσεις για χωριστές εγκαταστάσεις ανδρών και γυναικών[98], ενώ άλλα χρησιμοποιούν τη γενική νομοθεσία για τη στέγαση ή την ασφάλεια στην εργασία για τον σκοπό αυτόν[99].

Οι έλεγχοι πριν από την εισδοχή διενεργούνται κυρίως μέσω ελέγχων εγγράφων[100], μολονότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει αυστηρότερες πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της συστηματικής επαλήθευσης σε βάσεις δεδομένων και της διεξαγωγής συνεντεύξεων και τακτικών επιθεωρήσεων[101]. Τα απαιτούμενα αποδεικτικά στοιχεία κυμαίνονται από συμβάσεις μίσθωσης[102] έως απλές βεβαιώσεις εργοδοτών[103]. Επτά κράτη μέλη αρχικά δεν απαιτούσαν απόδειξη κατάλληλου καταλύματος, αλλά οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις βελτίωσαν την τυπική συμμόρφωση.

Παρά τα εν λόγω νομικά πλαίσια, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις, ιδίως κατά τις περιόδους αιχμής στους τομείς της γεωργίας και του τουρισμού, όταν οι εισροές εντείνονται

---

97 Συμβούλιο της Ευρώπης, υποσημείωση 75, σημείο 24.7· στοχευμένη μελέτη, υποσημείωση 7.

98 Για παράδειγμα, η Αυστρία, το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Κύπρος, η Τσεχία, η Γερμανία, η Εσθονία, η Ισπανία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Κροατία, η Ιταλία, η Λετονία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, η Πορτογαλία, η Σλοβενία, η Σλοβακία και η Σουηδία.

99 Για παράδειγμα, η Ελλάδα, η Ουγγαρία και η Πολωνία.

100 Για παράδειγμα, η Βουλγαρία, η Γερμανία, η Ελλάδα, οι Κάτω Χώρες και η Σλοβενία· Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ), υποσημείωση 55, σ. 19.

101 Για παράδειγμα, Βέλγιο, Τσεχία, Φινλανδία, Κροατία και Μάλτα.

102 Για παράδειγμα, Βέλγιο και Μάλτα.

103 Για παράδειγμα, Αυστρία και Γερμανία.

και η τοπική ικανότητα στέγασης είναι ανεπαρκής[104]. Η ανεπαρκής στέγαση συνδέεται συχνά με μορφές εργασιακής εκμετάλλευσης, ενώ τα κράτη μέλη και οι συμφεροντούχοι ζητούν τακτικά τη λήψη μέτρων βελτίωσης[105]. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν αρχίσει να αντιμετωπίζουν τα ζητήματα αυτά με πιο διαρθρωτικό τρόπο. Για παράδειγμα, το πολυετές σχέδιο της Ιταλίας κατά του φαινομένου caporalato (εκμετάλλευση από μεσάζοντες αρχιεργολάβους), με την υποστήριξη του ΤΑΜΕ[106], περιλαμβάνει μέτρα για τη διαμόρφωση αξιοπρεπούς στέγασης για τους εργαζομένους στον γεωργικό τομέα με την επαναχρησιμοποίηση κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων και μέσω ολοκληρωμένων συστημάτων υποδοχής και συντονισμένης εδαφικής διακυβέρνησης. Επιπλέον, το ιταλικό εθνικό πρόγραμμα για την ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας 2021-2027[107] και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) στηρίζουν την ένταξη των εργαζομένων από τρίτες χώρες και την πρόσβασή τους σε ποιοτική στέγαση. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) συγχρηματοδοτεί, με 200 εκατ. EUR στο πλαίσιο του ιταλικού εθνικού σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των παράνομων οικισμών και την καταπολέμηση της εκμετάλλευσης των εργαζομένων στον γεωργικό τομέα σε 37 πληγέντες δήμους[108].

Οι ειδικές υποχρεώσεις στέγασης βάσει του άρθρου 20 για τους εργοδότες που οργανώνουν τη στέγαση, δηλαδή οι κανόνες που επιβάλλουν ύψος ενοικίου το οποίο δεν είναι υπερβολικό, απαγορεύουν τις αυτόματες παρακρατήσεις μισθών και καθιστούν υποχρεωτικές τις γραπτές συμβάσεις μίσθωσης, αρχικά είτε δεν είχαν μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο είτε είχαν μεταφερθεί μόνο εν μέρει από οκτώ κράτη μέλη. Ορισμένα κράτη μέλη μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο τις υποχρεώσεις αυτές με σαφώς προφανή τρόπο[109], ενώ ορισμένα[110] έχουν θεσπίσει συγκεκριμένα όρια, όπως ο καθορισμός ανώτατου ορίου ενοικίου στο ένα τρίτο περίπου των αποδοχών ή η θέσπιση μέγιστων επιτρεπτών κρατήσεων, αυξάνοντας έτσι τόσο τη σαφήνεια όσο και τη δυνατότητα εφαρμογής. Ωστόσο, τα ενδιαφερόμενα μέρη εξακολουθούν να αναφέρουν συχνές παραβιάσεις, τις οποίες συνδέουν με ελλιπή ενημέρωση και ανεπαρκή παρακολούθηση, επιθεώρηση και επιβολή κυρώσεων. Έχουν επίσης εκφραστεί ανησυχίες σχετικά με τις συμβάσεις μίσθωσης που συχνά διατυπώνονται σε γλώσσα την οποία δεν κατανοούν οι εργαζόμενοι. Τα ενδιαφερόμενα μέρη τονίζουν τακτικά ότι απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες από τις εθνικές,

---

104 Για παράδειγμα, στην Κύπρο, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία. 10 000 διακινούμενοι εργαζόμενοι υπολογίστηκε ότι διέμεναν σε άτυπους οικισμούς στην Ιταλία: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών και Εθνική Ένωση Ιταλικών Δήμων, *Le condizioni abitative dei migranti che lavorano nel settore agro-alimentare* (Οι συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών που εργάζονται στον αγροδιατροφικό τομέα), 2022.

105 Για παράδειγμα, η φινλανδική κυβέρνηση, υποσημείωση 75· ΕΛΙΑΜΕΠ, υποσημείωση 55, σελίδες 19 και 25, Eurispes, υποσημείωση 36.

106 Βλ. υποσημείωση 17 και Programmazione pluriennale in tema di politiche del lavoro, integrazione e inclusione 2021-2027.

107 Εθνικό πρόγραμμα για την ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας 2021-2027, Priorities | MLPS - PN.

108 PNRR, 200 million to 37 municipalities to overcome informal settlements.

109 Για παράδειγμα, Βουλγαρία, Κροατία, Ιταλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία και Ρουμανία. Άλλα κράτη μέλη, όπως η Αυστρία, το Βέλγιο, η Κύπρος, η Τσεχία, η Γερμανία, η Εσθονία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Ουγγαρία, η Λετονία, οι Κάτω Χώρες, η Σουηδία, η Σλοβακία και η Σλοβενία τις μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο με πιο αποσπασματικό τρόπο.

110 Για παράδειγμα, η Γερμανία, η Ιταλία, η Λιθουανία και η Μάλτα.

περιφερειακές και τοπικές αρχές για τη διασφάλιση κατάλληλου καταλύματος για εποχιακούς εργαζόμενους από τρίτες χώρες, ιδίως με την επέκταση της ικανότητας παροχής καταλύματος (συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής νέων εγκαταστάσεων και της ανακαίνισης υφιστάμενων κτιρίων) και με την ενίσχυση της παρακολούθησης[111].

d. Ίση πρόσβαση σε ορισμένους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης — Άρθρο 23

Όλα τα κράτη μέλη έχουν μεταφέρει επίσημα στο εθνικό τους δίκαιο την υποχρέωση που απορρέει από το άρθρο 23 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της οδηγίας, δηλαδή να διασφαλίζουν ότι οι εποχιακοί εργαζόμενοι από τρίτες χώρες απολαύουν ίσης μεταχείρισης με τους υπηκόους της ΕΕ όσον αφορά τα είδη κοινωνικής ασφάλισης που αναφέρονται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004[112], στον βαθμό που οι εν λόγω κλάδοι υφίστανται στο εθνικό δίκαιο, με εξαίρεση την κοινωνική πρόνοια. Πολλά κράτη μέλη έχουν ενεργοποιήσει τις προαιρετικές παρεκκλίσεις για επιδόματα ανεργίας[113] και/ή οικογενειακές παροχές[114] (άρθρο 23 παράγραφος 2). Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη, η ουσιαστική πρόσβαση εξακολουθεί να περιορίζεται από απαιτήσεις που συνδέονται με περιόδους εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, διαμονής και διαθεσιμότητας στην αγορά εργασίας, τις οποίες συνήθως δεν μπορούν να εκπληρώσουν οι εποχιακοί εργαζόμενοι τρίτων χωρών.

Η πρόσβαση στη δημόσια ασφάλιση υγείας παρουσιάζει επίσης διαφορές. Τα περισσότερα κράτη μέλη προβλέπουν άμεση υπαγωγή όταν ένας εργαζόμενος εγγράφεται ή είναι εγγεγραμμένος σε καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης[115], ενώ άλλα επιβάλλουν κατώτατα όρια εισοδήματος, ελάχιστες εισφορές, στάδια εγγραφής ή ελάχιστες απαιτήσεις διαμονής που μπορεί να είναι δύσκολο να ικανοποιηθούν τουλάχιστον αμέσως μετά την άφιξη[116]. Αρκετά κράτη μέλη χρησιμοποιούν απλουστευμένα συστήματα βραχυχρόνιας μίσθωσης που δεν παρέχουν καθεστώς πλήρους ασφάλισης υγείας[117].

Τα εργατικά ατυχήματα και οι επαγγελματικές νόσοι καλύπτονται γενικά από την πρώτη ημέρα εργασίας. Ωστόσο, οι περίοδοι θεμελίωσης δικαιώματος για επιδόματα μητρότητας και πατρότητας, αναπηρίας και παροχές ασθένειας σε χρήμα συχνά υπερβαίνουν τη διάρκεια της

---

111 *Cour des Comptes, Le logement des travailleurs saisonniers* (Καταλύματα εποχιακών εργαζομένων), έκθεση, 2025· SME United, Business Europe, SGI Europe, υποσημείωση 51· Generation 2.0 RED, SolidarityNow, υποσημείωση 36, σ. 38· ΕΛΙΑΜΕΠ, υποσημείωση 55, σ. 25· στοχευμένη μελέτη, υποσημείωση 7· IG Bau, *Saisonarbeit in der Landwirtschaft* (Εποχιακή εργασία στον τομέα της γεωργίας), Bericht 2024· Oxfam, υποσημείωση 7, σ. 45· *Boletín de Igualdad en el Empleo*, υποσημείωση 7.

112 Επιδόματα ασθένειας, μητρότητας και πατρότητας, επιδόματα αναπηρίας, γήρατος και παροχές προς επιζώντες, επιδόματα για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές νόσους και επιδόματα θανάτου.

113 Για παράδειγμα, η Αυστρία, το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Τσεχία, η Γερμανία, η Εσθονία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Κροατία, η Ουγγαρία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα και η Πολωνία.

114 Για παράδειγμα, η Αυστρία, το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Τσεχία, η Γερμανία, η Εσθονία, η Ελλάδα, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Ουγγαρία, η Ιταλία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο και η Πολωνία.

115 Για παράδειγμα, το Βέλγιο, η Κύπρος, η Τσεχία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Γαλλία, η Κροατία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβενία και η Σλοβακία.

116 Για παράδειγμα, η Αυστρία, η Φινλανδία, οι Κάτω Χώρες και η Σουηδία.

117 Για παράδειγμα, η Γερμανία και η Ουγγαρία (για εποχιακούς εργαζομένους στον τομέα της γεωργία για διάρκεια διαμονής που δεν υπερβαίνει τις 210 ημέρες)· για τη Γερμανία, βλ. SVR, υποσημείωση 35· IG Bau, υποσημείωση 111, 2024, S. 8.

παραμονής για εποχιακή εργασία και ενίοτε συνδυάζονται ακόμα και με όρους διαμονής, με αποτέλεσμα να περιορίζεται στην πράξη η δυνατότητα χρήσης των εν λόγω δικαιωμάτων.

Οι συντάξεις γήρατος και επιζώντων[118] χορηγούνται, καταρχήν, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους υπηκόους της εν λόγω χώρας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας συνυπολογισμού και εξαγωγής. Ωστόσο, η ουσιαστική πρόσβαση εξαρτάται από την ύπαρξη διμερών συμφωνιών με τις χώρες καταγωγής, καθώς και από συστήματα για την καταγραφή των εισφορών, τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφάλισης ή εισφορών, καθώς και την καταβολή συντάξεων στους εποχιακούς εργαζομένους που έχουν επιστρέψει στη χώρα καταγωγής τους ή στους κληρονόμους τους. Σε αρκετά κράτη μέλη, η απουσία ή η μερική κάλυψη τέτοιου είδους συμφωνιών, τα υψηλά ελάχιστα όρια εισφορών, οι επαχθείς απαιτήσεις πιστοποίησης όσον αφορά τη γραφειοκρατία και οι επαχθείς διαδικασίες πληρωμής εμποδίζουν στην πράξη την πρόσβαση των εποχιακών εργαζομένων και των κληρονόμων τους μετά την επιστροφή τους[119]. Ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζουν ορθές πρακτικές, βάσει των οποίων εξάγουν και συνυπολογίζουν ομαλά τα δικαιώματα μέσω ιστοτόπων με σαφές περιεχόμενο όπου επεξηγούνται οι ισχύουσες συμφωνίες κοινωνικής ασφάλισης μεταξύ του κράτους μέλους και της χώρας καταγωγής, καθώς και μέσω δυνατοτήτων έκδοσης ψηφιακών «πιστοποιητικών ζωής». Μια επικείμενη μελέτη που θα εκπονηθεί από το Διεθνές Κέντρο για την Ανάπτυξη Μεταναστευτικής Πολιτικής (ICMPD) και θα χρηματοδοτηθεί στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης Εταιρικής Σχέσης για τη Μετανάστευση (MPF) θα παράσχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις εναπομένουσες προκλήσεις που σχετίζονται με την πρόσβαση στις συντάξεις.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Με δεδομένη τη σημασία του εποχιακού εργατικού δυναμικού από τρίτες χώρες σε σημαντικούς οικονομικούς τομείς, και στο πλαίσιο των συνεχιζόμενων ελλείψεων εργατικού δυναμικού και της δημογραφικής αλλαγής, η οδηγία παραμένει βασικό μέσο για τη διασφάλιση τόσο ενός ομαλού πλαισίου εισδοχής όσο και αποτελεσματικών διασφαλίσεων σε τομείς που εκτίθενται σε κινδύνους ευπάθειας, εκμετάλλευσης και επιβολής. Τα πορίσματα της έκθεσης δείχνουν ότι η αποτελεσματική προσέλκυση εργατικού δυναμικού και η επιβολή της νομοθεσίας λειτουργούν συμπληρωματικά. Οι οδοί κινητικότητας του εργατικού δυναμικού μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των διαρθρωτικών ελλείψεων, εάν είναι επαρκώς σύντομες, προβλέψιμες και αξιόπιστες τόσο για τους εργοδότες όσο και για τους εργαζομένους. Η αξιοπιστία προέρχεται επίσης από την εμφανή επιβολή των κανόνων από τις εθνικές αρχές, η οποία εμποδίζει τους μη συμμορφούμενους εργοδότες να αποκομίσουν πλεονέκτημα μέσω της παράνομης απασχόλησης, της αδήλωτης εργασίας ή των υποβαθμισμένων συνθηκών εργασίας και διαβίωσης.

---

[118] Κληρονόμοι εποχιακών εργαζομένων που διαμένουν σε τρίτη χώρα και έλκουν δικαιώματα από τον εποχιακό εργαζόμενο.

[119] Η Αυστρία, η Ισπανία, η Γαλλία, η Κροατία, η Ιταλία και η Πολωνία διασφαλίζουν την εξαγωγή των συντάξεων και τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφάλισης και εισφορών μέσω διμερών συμφωνιών με τις συνηθέστερες ή όλες τις χώρες καταγωγής των εποχιακών εργαζομένων τους από τρίτες χώρες. Στη Βουλγαρία, την Κύπρο, τη Φινλανδία, τη Σουηδία, την Πορτογαλία, τη Λετονία, στο Λουξεμβούργο και στη Ρουμανία τέτοιου είδους διμερείς συμφωνίες υπάρχουν μόνο για ένα μέρος των κοινών χωρών καταγωγής.

Σε σύγκριση με την κατακερματισμένη κατάσταση που επικρατούσε πριν από το 2014, η οδηγία και η εφαρμογή της έχουν οδηγήσει σε πιο εξορθολογισμένες οδούς κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, με αποτέλεσμα να συμβάλλουν στη μείωση των κινήτρων για παράνομη απασχόληση και αδήλωτη εργασία. Η οδηγία ενίσχυσε επίσης τη νομική θέση των εποχιακών εργαζομένων, μεταξύ άλλων, μέσω του δικαιώματος αλλαγής εργοδότη, διατάξεων σχετικά με την ίση μεταχείριση, εγγυήσεων στέγασης, υποχρεώσεων πληροφόρησης, μηχανισμών υποβολής καταγγελιών και προσφυγής, καλύτερης εποπτείας και αυστηρότερων κυρώσεων.

Παρότι τα κράτη μέλη έχουν συνολικά ευθυγραμμίσει την εθνική τους νομοθεσία με την οδηγία μετά την κίνηση των διαδικασιών επί παραβάσει, σε αρκετά από αυτά εξακολουθούν να υπάρχουν επίμονα κενά στην πρακτική εφαρμογή, τα οποία ενέχουν τον κίνδυνο υπονόμευσης τόσο των οδών εργασίας όσο και της αποτελεσματικής προστασίας των εργαζομένων. Οι ελλείψεις είναι πιο εμφανείς στις πρακτικές δυσκολίες της γρήγορης αλλαγής εργοδότη πριν από τη λήξη της περιόδου, στην ποιότητα και την προσβασιμότητα των πληροφοριών, στην αποτελεσματικότητα των επιθεωρήσεων και των κυρώσεων, στην πρόσβαση σε μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών και προσφυγής (μεταξύ άλλων από τη χώρα καταγωγής), στη διαθεσιμότητα και την καταλληλότητα καταλύματος, στους μηχανισμούς αποζημίωσης, στην πρόσβαση σε ορισμένα είδη κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και στη δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων.

Συνολικά, τα πορίσματα της παρούσας έκθεσης δείχνουν ότι το ισχύον νομικό πλαίσιο είναι κατάλληλο για τον επιδιωκόμενο σκοπό και ότι, στο παρόν στάδιο, η οδηγία δεν χρειάζεται να τροποποιηθεί. Προτεραιότητα της Επιτροπής είναι να διασφαλίσει την πλήρη, συνεπή και αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή των υφιστάμενων υποχρεώσεων, με την υποστήριξη της βελτιωμένης διακυβέρνησης, της επιχειρησιακής ικανότητας και της ύπαρξης συγκρίσιμων δεδομένων.

Για να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό της οδηγίας, οι προσπάθειες θα πρέπει να είναι διττές: i) να καταστούν ελκυστικότερες οι οδοί εποχιακής εργασίας, με τη διασφάλιση έγκαιρων, προβλέψιμων και δίκαιων διαδικασιών πρόσληψης και εισδοχής, μεταξύ άλλων για τις ανάγκες των περιόδων αιχμής, την παροχή σαφών πολυγλωσσικών πληροφοριών, τη δυνατότητα των εργαζομένων να αλλάζουν εργοδότη, την εξασφάλιση κατάλληλου καταλύματος και τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους, και ii) να ενισχυθεί η καταπολέμηση της παράνομης απασχόλησης και της αδήλωτης εργασίας, μέσω αποτελεσματικότερων επιθεωρήσεων και κυρώσεων βάσει ανάλυσης κινδύνων, στενότερης συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών (μεταξύ άλλων σε διασυνοριακό επίπεδο και κατά μήκος των αλυσίδων υπεργολαβίας) και καλύτερης πρόσβασης σε μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών και προσφυγής. Παράλληλα με την εφαρμογή της οδηγίας για τις κυρώσεις κατά των εργοδοτών, αυτή η συνδυασμένη προσέγγιση είναι απαραίτητη για την κάλυψη των αναγκών εποχιακού εργατικού δυναμικού σε βασικούς τομείς, εξαλείφοντας παράλληλα τα κίνητρα για μη συμμόρφωση των εργοδοτών με την οδηγία, αποτρέποντας φαινόμενα εκμετάλλευσης και συμβάλλοντας στις προτεραιότητες της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα και τη διαχείριση της μετανάστευσης. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή θα υλοποιήσει τις ακόλουθες δράσεις κατά τα επόμενα έτη:

- Θα δώσει συνέχεια στις υπό εξέλιξη διαδικασίες επί παραβάσει, ώστε να διασφαλιστεί η ορθή και πλήρης μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο από όλα τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από αυτήν.
- Θα προωθήσει την ανάπτυξη και την εφαρμογή προγραμμάτων κινητικότητας της εποχιακής εργασίας στο πλαίσιο της συνεργασίας με τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων προσέλκυσης ταλέντων και του ολοκληρωμένου πλαισίου συνεργασίας ΕΕ–Ινδίας για την κινητικότητα.
- Θα στηρίξει τα κράτη μέλη ώστε να αναπτύξουν και να θέσουν σε εφαρμογή διμερή συνεργασία με τις χώρες καταγωγής για την κυκλική εποχιακή εργασία, ιδίως μέσω των πλαισίων SaFE — εποχιακή και δίκαιη απασχόληση, της παροχής τεχνικής βοήθειας και χρηματοδοτικής στήριξης.
- Θα στηρίξει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης αποτελεσματικών διαδικασιών εισδοχής για τους εποχιακούς εργαζομένους, με βάση τα πορίσματα της επικείμενης μελέτης ΟΟΣΑ/Επιτροπής με τίτλο «Making Migration Work: Admitting Labour Migrants».
- Θα στηρίξει τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων με χρηματοδότηση από την ELA και ειδική χρηματοδότηση από το TAME, στον σχεδιασμό στοχευμένων δραστηριοτήτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, καθώς και προσβάσιμων μηχανισμών υποβολής καταγγελιών και προσφυγής.
- Θα στηρίξει τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων με χρηματοδότηση από την ELA και ειδική χρηματοδότηση από το TAME, στη θέσπιση αποτελεσματικών μηχανισμών παρακολούθησης, αξιολόγησης και επιβολής κυρώσεων με σκοπό την πρόληψη, τον εντοπισμό και την επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις από εργοδότες, ιδίως με την υποστήριξη εκστρατειών επιθεώρησης. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει την ενίσχυση της συστηματικής συλλογής και υποβολής αναλυτικών και συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με τις επιθεωρήσεις, τις κυρώσεις και τα αποτελέσματα.
- Στο πλαίσιο της αναθεώρησης της εντολής της ELA το 2026, θα εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο η Αρχή θα μπορούσε να αντιμετωπίσει καλύτερα τις προκλήσεις που σχετίζονται με τις καταχρήσεις των συνθηκών εργασίας των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των εποχιακών εργαζομένων.